



LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBĖS KONTROLĖS 2006 METŲ VEIKLOS ATASKAITA

2007 m. vasario 28 d. Nr. Y-1
Vilnius

VALSTYBĖS KONTROLIERĖS RASOS BUDBERGYTĖS ŽODIS



Viena iš svarbiausių mūsų institucijos užduočių yra skatinti viešojo sektoriaus atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą, finansų valdymo ir kontrolės sistemų pažangą. Mes pateikiame nuomonę, ar valstybės įstaigos ir institucijos mokesčių mokėtojų pinigus ir valstybės turtą apskaito teisingai ir naudoja racionaliai bei pagal paskirtį.

Šioje ataskaitoje pateikiame informaciją apie pagrindinius 2006 metais nuveiktus darbus ir planus kitiems metams. Kartu su ataskaita pateikiame ištrauką iš Valstybės kontrolės 2006 metų finansinės atskaitomybės ir nepriklausomo auditoriaus išvadą.

2006 m. atlikome auditą 88 valstybės institucijose ir 9 savivaldybėse. Įvertinome, ar finansinės atskaitomybės parengtos teisingai, ar valstybės lėšos ir turtas valdomas, naudojamas ir juo disponuojama teisėtai. Atlikome Europos Sąjungos finansinės paramos 8 privalomuosius auditus bei 35 veiklos auditus, kurių metu vertinome valstybės institucijų viešojo ir vidaus administravimo veiklą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriais. Seimui pateikėme privalomas išvadas dėl 2005 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės skolos ataskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą ir išvadą dėl 2007 m. valstybės biudžeto projekto.

Praėjusiais metais mūsų institucija daugiausia dėmesio skyrė valstybinio audito strategijai įgyvendinti, valstybinio audito kokybei ir instituciniams procesams gerinti. Siekdami užtikrinti efektyvesnį audito metu pateikiamų rekomendacijų įgyvendinimą, stiprinome ryšius su Seimu: tobulinome bendradarbiavimą su Seimo Audito komitetu, kitais komitetais, komisijomis, Seimo nariais. Pradėjome kurti santykių su audituojamaisiais subjektais valdymo sistemą, leisiančią efektyviau koordinuoti atliekamus auditus ir išvengti kartais nereikalingo audituojamųjų subjektų trukdymo.

Audito aplinka nuolat kinta, technologijos tobulėja, taikomi nauji audito metodai. Šių iššūkių skatinami tobulinome valstybinio audito metodiką. Naujiems metodiniams sprendimams reikėjo daugiau žinių, todėl nuolat vykdėme Valstybės kontrolės darbuotojų kvalifikacijos kėlimo programas, ugdančias administracinius, profesinius ir asmeninius darbuotojų gebėjimus.

Pradėjome įgyvendinti rytdienos reikalavimus atitinkančią audito organizavimo, apskaitos ir kokybės užtikrinimo sistemą. Peržiūrėjome valstybinio audito dokumentavimo sistemą ir perkėlėme ją į elektroninę terpę.

Praėjusiais metais kaupėme ir skleidėme viešojo sektoriaus įstaigų veiklos organizavimo ir valstybės biudžeto piniginių išteklių bei turto naudojimo ir apskaitos gerą patirtį. Siekdami, kad valstybinės institucijos vienos iš kitų perimtų geriausią veiklos organizavimo ir vykdymo patyrimą, pradėjome kurti gerosios praktikos sklaidos sistemą.

2006 metais išlikome aktyvūs Lietuvos ir tarptautinės audito bendrijos nariai – ne tik toliau tęsėme dvišalį ir daugiašalį bendradarbiavimą su kitų valstybių aukščiausiosiomis audito institucijomis, Europos Sąjungos įstaigomis, atsakingomis už skaidrų ir teisingą Europos Sąjungos biudžeto panaudojimą, bet ir aktyviai skatinome bendradarbiavimą tarp Lietuvos institucijų išorės ir vidaus auditorių.

2007 metais pasirinkome audituoti aktualias ir visuomenei rūpimas temas, pavyzdžiui, Asmens sveikatos priežiūros kokybės užtikrinimas, Darbo rinkos politikos įgyvendinimas, Inovacijų versle programos vykdymas, Viešojo ir privataus sektoriaus bendradarbiavimas.

Toliau kelsime auditorių kvalifikaciją, tobulinsime valstybinio audito metodiką, taip siekdami geresnės atliekamo audito kokybės. Sieksime būti ne tik vertintojais, bet ir aktyviais patarėjais ir pagalbininkais, skatinančiais viešojo sektoriaus pažangą.

Siekdami veiksmingo indėlio į viešųjų finansų parlamentinę kontrolę, stiprinsime bendradarbiavimą su Seimu, komunikavimą su audituojamaisiais subjektais ir prevencinį valstybinio audito poveikį.

Norėčiau padėkoti visiems Valstybės kontrolės darbuotojams už jų sąžiningą ir daug pastangų reikalaujantį darbą.

Dėkoju visų įstaigų ir organizacijų, kuriose atlikome auditą, vadovams ir darbuotojams už supratimą ir pastangas, siekiant vieno bendro tikslo – išmintingai valdyti ir naudoti valstybės turtą, lėšas ir kitus išteklius bei gerinti Lietuvos žmonėms teikiamų valstybės paslaugų kokybę.

Ypač dėkoju Seimo Audito komiteto nariams už jų pagalbą, siekiant veiksmingesnio valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimo.

SVARBIAUSI 2006 METŲ REZULTATAI IR ĮVYKIAI

- Valstybės kontrolė pateikė Seimui privalomas išvadas dėl 2005 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės skolos ataskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą ir 2007 m. valstybės biudžeto projekto.
- Valstybės kontrolė atliko:
 - 88 valstybės institucijų ir įstaigų finansinius (teisėtumo) – 12,2 mlrd. Lt arba 82,3 proc. visų 2005 m. panaudotų valstybės biudžeto asignavimų – auditus;
 - 35 veiklos auditus, iš jų 2 informacinių sistemų auditus ir 4 su Europos Sąjungos finansine parama bei Lietuvos integracija į Europos Sąjungą susijusius veiklos auditus;
 - Valstybės biudžeto skiriamų tikslinių dotacijų valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms vykdyti ir mokinio krepšeliui finansuoti finansinius (teisėtumo) auditus 9-iose savivaldybių administracijose;
 - Europos Sąjungos finansinės paramos 8 privalomuosius auditus;
 - 15-os savivaldybių kontrolierių (kontrolierių tarnybų) atliktų 15 finansinių ir 7 veiklos auditų išorinę peržiūrą.
 - Seimo Audito komitete svarstyta 21 veiklos audito ataskaita ir 13 finansinio audito ataskaitų. Dėl institucijos veiklos ir valstybinio audito ataskaitų priimti 6 Seimo nutarimai ir 15 Seimo Audito komiteto sprendimų.
 - Buvo įgyvendinta ir iš dalies įgyvendinta 91 procentas rekomendacijų, pateiktų 2006 m. valstybinio audito ataskaitose, kurių įgyvendinimo terminas ataskaitiniai metai.
 - Pirmą kartą valstybinio audito išvadose buvo reiškiamą nuomonė ne tik dėl audituoto subjekto finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenų tikrumo ir teisingumo, bet ir dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams.
 - Pradėta įgyvendinti 2006–2010 metų valstybinio audito strategija.
 - Pakeista Valstybės kontrolės struktūra, siekiant racionaliau ir efektyviau panaudoti valstybės kontrolės išteklius.

- Parengtas pirminis koncepcijos projektas „Dėl Valstybės kontrolės teisinės bazės tobulinimo“.
- Sukurta ir pradėta diegti kompiuterizuota audito valdymo ir dokumentavimo sistema.
- Pradėtas įgyvendinti mokymų projektas „Valstybės kontrolės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimas administracinių ir asmeninių gebėjimų srityje“, finansuojamas Europos Sąjungos lėšomis.
 - Europos Sąjungos paramos organizacijos Centrinės ir Rytų Europos šalims (toliau – SIGMA) ekspertai parengė detalią Valstybės kontrolės veiklos ekspertinio vertinimo ataskaitą, kurioje pažymima, kad Valstybės kontrolė yra moderni ir tinkamai atliekanti savo funkcijas aukščiausioji audito institucija.
 - Kartu su Seimo Audito komitetu ir Finansų ministerija surengtas Estijos, Latvijos ir Lietuvos aukščiausiųjų audito institucijų, parlamentų audito komitetų ir finansų ministerijų atstovų susitikimas, skirtas pasidalyti patirtimi ir gerąja praktika, stiprinant bendradarbiavimą tarp šių institucijų užtikrinant viešojo sektoriaus atskaitingumą. Susitikime dalyvavo ES Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto, Europos Audito Rūmų, SIGMA/OECD ir Jungtinės Karalystės nacionalinės audito institucijos (toliau – NAO) atstovai.
 - ES Parlamento Biudžeto kontrolės komitete pristatyta Valstybės kontrolės ir Seimo bendradarbiavimo patirtis kaip geros praktikos pavyzdys naujose ES šalyse. Senosios ES narės patirtį pristatė Jungtinės Karalystės NAO atstovai.

1. VALSTYBĖS KONTROLĖ –AUKŠČIAUSIOJI VALSTYBINIO AUDITO INSTITUCIJA

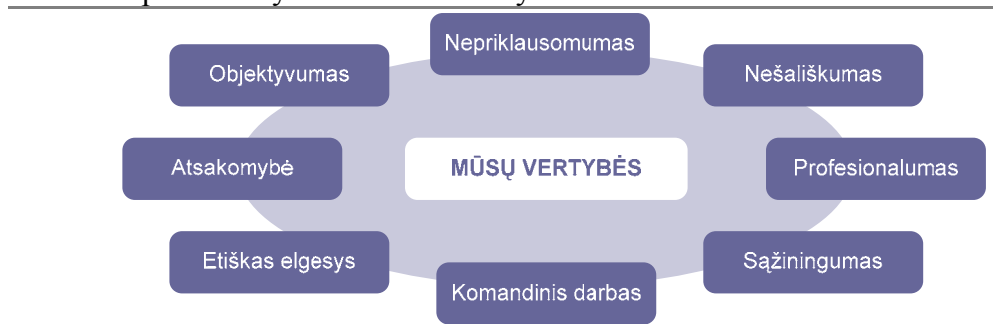
Valstybės kontrolė yra Seimui atskaitinga aukščiausioji valstybinio audito institucija.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymas

1.1. MISIJA, VERTYBĖS, STRATEGINIAI TIKSLAI

Misija – padėti valstybei išmintingai valdyti ir naudoti turtą, lėšas ir kitus išteklius, prisidedant prie Seimo vykdomos parlamentinės kontrolės, skatinant viešojo sektoriaus pažangą ir prižiūrint, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas.

1 pav. Valstybės kontrolės vertybės.



Valstybinio audito strateginis tikslas – skatinti viešojo sektoriaus atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą, finansų valdymo ir kontrolės sistemų pažangą.

Pagrindiniai Valstybės kontrolės uždaviniai:

- prižiūrėti, ar teisėtai ir efektyviai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas;
- skatinti teigiamą ir veiksmingą valstybinio audito poveikį valstybės finansų valdymo ir kontrolės sistemai bei į rezultatus ir visuomenės poreikius orientuotam viešajam valdymui.

Institucijos 2006 m. strateginiai tikslai:

- stiprinti Seimo vykdomą parlamentinę kontrolę valstybės ataskaitų ir pajamų srityse;

- skatinti skaidrų ir efektyvų Europos Sąjungos teikiamos finansinės paramos valdymą ir naudojimą, ginti Europos Sąjungos finansinius interesus;
- skatinti pažangių finansų valdymo ir kontrolės sistemų diegimą viešajame sektoriuje;
- skatinti į rezultatus orientuotą valdymą viešojo administravimo subjektuose.

2 pav. Valstybės kontrolės veikla.



Institucijos veiklą reglamentuoja Valstybės kontrolės įstatymas. 2006 m. pradžioje įsigaliojo įstatymo pakeitimai, patikslinantys Valstybės kontrolės veiklos tikslus ir uždavinius, kompetenciją, teises ir atsakomybę, atsirado institucijos bendradarbiavimo su Seimu ir Vyriausybe naujos nuostatos.

Valstybės kontrolė nuolat siekia tobulėti ir vadovautis tarptautiniu mastu pripažinta gerąja praktika, todėl Valstybės kontrolės prašymu SIGMA ekspertai atliko antrąjį institucijos veiklos vertinimą (pirmasis vertinimas atliktas 2000 m.) ir 2006 m. kovo mėnesį pateikė išsamią ataskaitą (SIGMA ataskaitos santrauka pateikiama priede).

SIGMA ekspertai pažymėjo, kad Valstybės kontrolė dirba profesionaliai, yra techniškai gerai pasirengusi ir veikia pagal tarptautiniu mastu pripažintus standartus, tačiau yra erdvės toliau tobulėti vadovaujantis geros praktikos pavyzdžiais. Konkretūs ir naudingi SIGMA ekspertų patarimai paskatino daugiau dėmesio skirti toliau tobulinant finansinio ir veiklos audito kokybę ir

standartus, taip pat institucijos darbo ir veiklos efektyvumą bei viešosios atskaitomybės sistemą Lietuvoje.

Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė yra moderni ir tinkamai atliekanti savo funkcijas aukščiausioji audito institucija.

SIGMA peržiūros ataskaita

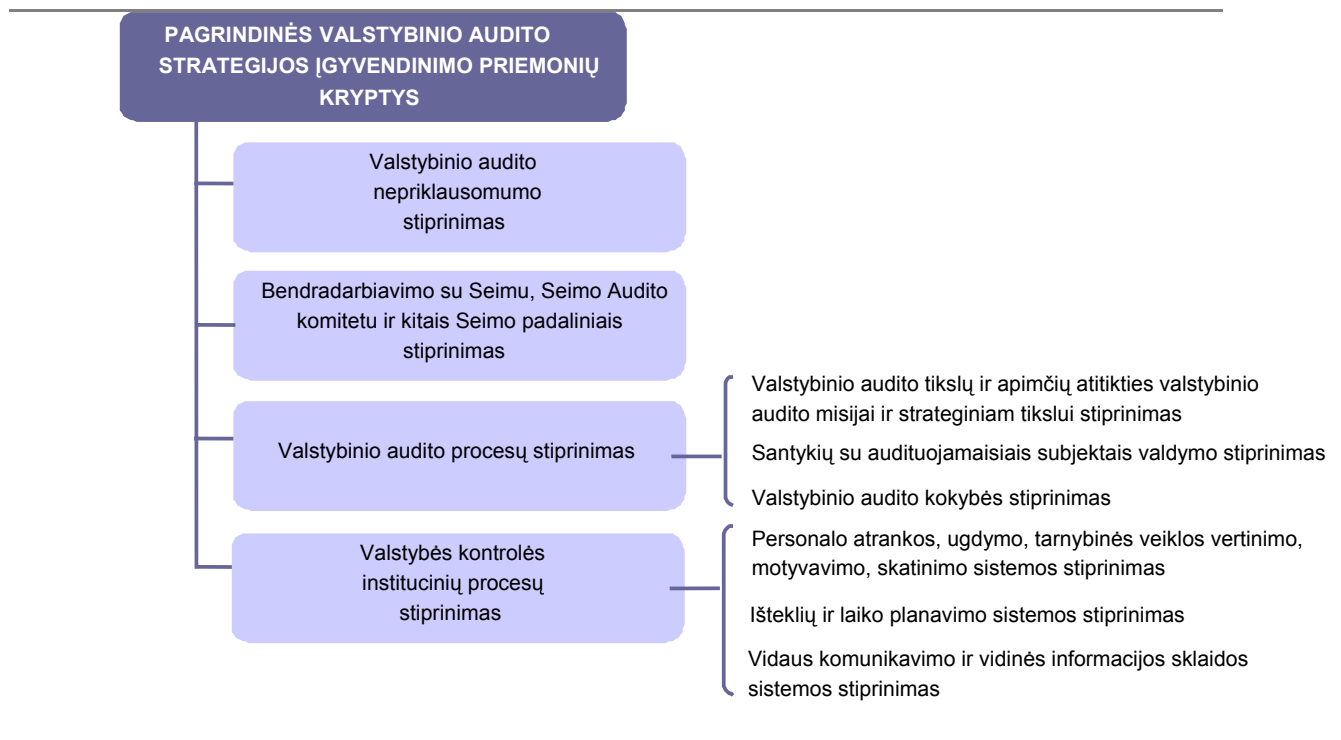
Siekdama pagerinti audito kokybę ir stiprinti institucinius procesus, Valstybės kontrolė atsižvelgė į ekspertų rekomendacijas, rengdama 2006–2010 metų valstybinio audito strategiją, metinius jos įgyvendinimo priemonių planus, 2007–2009 metų institucijos strateginį veiklos planą.

1.2. 2006–2010 METŲ VALSTYBINIO AUDITO STRATEGIJA

Valstybės kontrolės, kaip aukščiausiosios valstybinio audito institucijos, modernėjimo ir brandos procesas lėmė būtinybę parengti valstybinio audito strategiją, kuri patikslintų veiklos tikslus ir poreikius.

Valstybinio audito strategijoje pateikti jos įgyvendinimo priemonių ir terminų metmenys, bendrieji ir detalieji valstybinio audito tikslai, Valstybės kontrolės planų hierarchija, metinio audito ciklo planavimo chronologija, valstybinio audito kokybės užtikrinimo sistema, galimos valstybinio audito strategijos neįgyvendinimo rizikos ir priemonės šioms rizikoms valdyti ir jas mažinti.

3 pav. Pagrindinės valstybinio audito strategijos įgyvendinimo priemonių kryptys.



Kasmet sudaromas valstybinio audito strategijos įgyvendinimo priemonių planas. Informacija apie 2006 m. atliktus darbus, įgyvendinant strategiją, pateikiama ataskaitoje – 1.3. Valstybės kontrolė – institucinio tobulėjimo kelyje.

1.3. VALSTYBĖS KONTROLĖ – INSTITUCINIO TOBULĖJIMO KELYJE

Valstybės kontrolė nuolat didina valstybinių auditorių kompetenciją, gerina valstybinio audito ataskaitų ir išvadų kokybę, tobulina audito metodus, atsižvelgdama į mokslo ir technikos pažangą, ir tikslina Valstybės kontrolės uždavinius ir veiklos prioritetus.

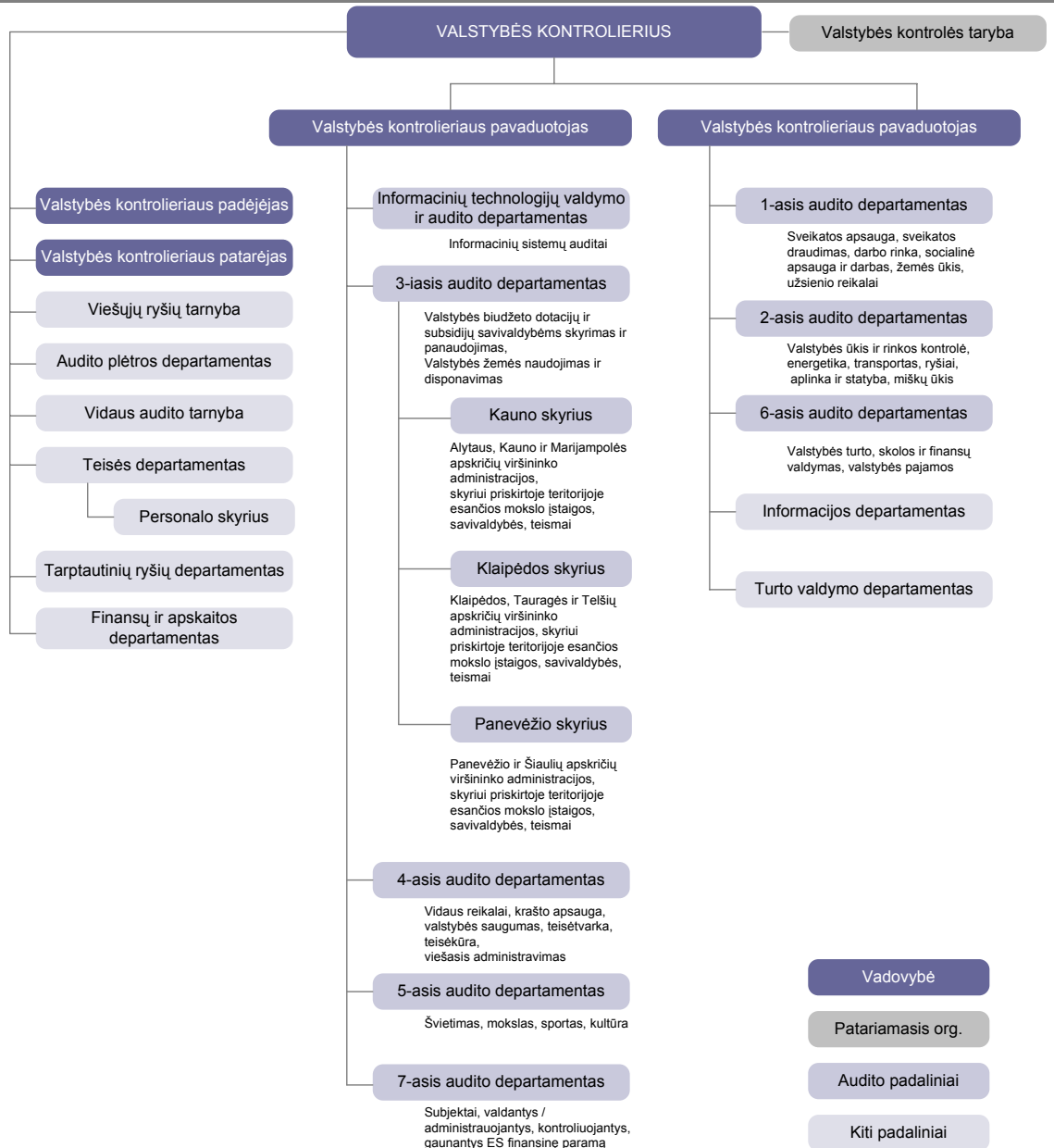
Struktūra ir darbuotojai

Įgyvendinant 2006–2010 metų valstybinio audito strategiją bei siekiant užtikrinti atliekamo audito efektyvumą, geriau koordinuoti veiklos ir finansinį auditus, 2006 metais įvykdyta Valstybės kontrolės pertvarka. Daugiau negu perpus sumažintas audito departamentų skaičius (nuo 15 iki 8) (4 pav.).

Pakeitus Valstybės kontrolės struktūrą, sujungti finansinio ir veiklos audito departamentai, įkurtas Informacinių technologijų valdymo ir audito departamentas, atliekantis informacinių sistemų auditą, įsteigtas Audito plėtros departamentas, atliekantis audito metodikos, mokymų, kompiuterizuotų audito priemonių taikymo, strategijos įgyvendinimo priežiūros funkcijas.

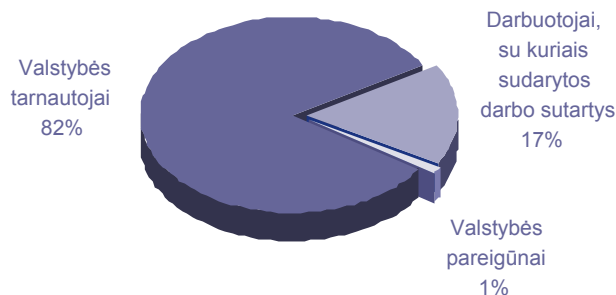
2006 metais sudaryta naujos sudėties Valstybės kontrolės taryba iš 12 narių – Valstybės kontrolės vadovybės ir audito padalinių vadovų. Tai suteikia galimybę patarti valstybės kontrolieriui svarbiausiais strateginiais ir audito klausimais.

4 pav. Valstybės kontrolės struktūra.



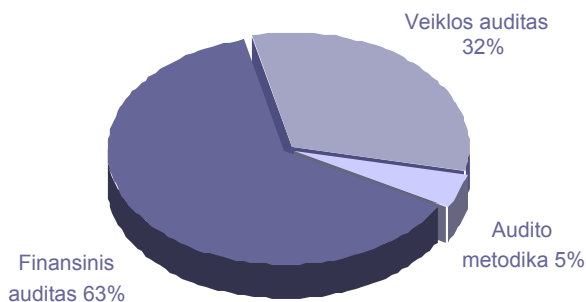
2006 m. pabaigoje Valstybės kontrolėje dirbo 316 darbuotojų, per metus atleisti 35 darbuotojai, priimti 28. Institucijos darbuotojų pasiskirstymas pagal statusą pateikiamas 5 pav.

5 pav. Valstybės kontrolės darbuotojai pagal statusą.



Auditą atliekantys tarnautojai sudaro 78 proc. visų Valstybės kontrolės tarnautojų. Daugiausia jų (63 proc.) atlieka finansinį (teisėtumo) auditą. Auditorių pasiskirstymas pagal veiklos sritis pateikiamas 6 pav.

6 pav. Auditorių pasiskirstymas pagal veiklos pobūdį.



2006 m. sudaryta duomenų bazė apie Valstybės kontrolės darbuotojus, turinčius specialiųjų žinių, atlikta valstybinių auditorių alternatyvių atestacijos sistemų ir personalo mokymo sistemos analizė.

Visos pertvarkos siekia vieno tikslo – pateikti valstybės finansų ir kito turto valdytojams, visuomenei kuo tikresnį ir išsamesnį vaizdą apie valstybės biudžeto vykdymą ir kompetentingai patarti, kaip efektyviau, taupiau valdyti valstybės turta.

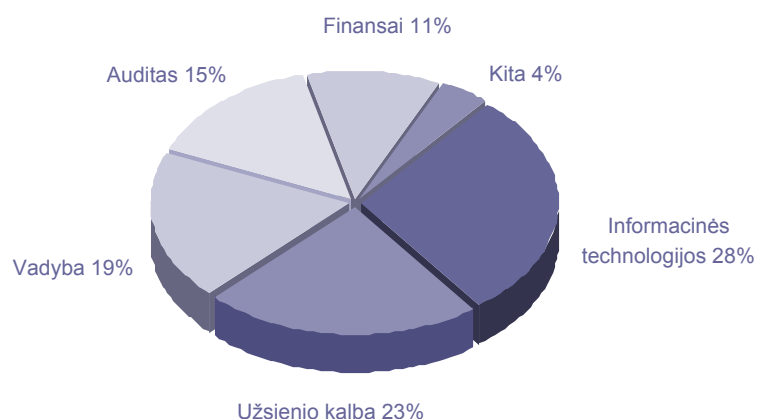
Gebėjimų ugdymas

Valstybės kontrolė itin rūpinasi audito kokybe. Ją gali užtikrinti tik aukštos kvalifikacijos, daug žinių turintys specialistai, todėl darbuotojų mokymui skiriama daug dėmesio.

Valstybės kontrolė, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Europos socialinio fondo agentūra pasirašė paramos sutartį mokymų projektui „Valstybės kontrolės tarnautojų kvalifikacijos tobulinimas administracinių ir asmeninių gebėjimų srityje“ įgyvendinti 2006–2008 metais. Bendra projekto vertė – kiek daugiau nei 1 mln. Lt. Vienas svarbiausių projekto tikslų – tobulinti Valstybės kontrolės tarnautojų administracinius ir asmeninius gebėjimus, reikalingus pareiginėms funkcijoms atlikti, audito procesui organizuoti bei darbo efektyvumui užtikrinti. Siekiant įgyvendinti šį tikslą, padalinių vadovams, audito grupių vadovams, auditoriams rengiami praktinio pobūdžio vadybos seminarai.

Valstybės kontrolės tarnautojams organizuota per 130 mokymo renginių, apimančių įvairias kvalifikacijos tobulinimo sritis. Daugiausia dėmesio skirta kvalifikacijai kelti informacinių technologijų srityje (ECDL standartų mokymai, kompiuterizuotos audito dokumentavimo sistemos vartotojų mokymai, informacinių technologijų audito atlikimo mokymai); užsienio kalbų mokėjimui tobulinti, vadybos įgūdžiams gerinti, audito žinioms gilinti (7 pav.).

7 pav. Mokymų pasiskirstymas pagal valandas (proc.).



Mokymams organizuoti 2006 metais išleista apie 180 tūkst. Lt, mokymams skirta per 13 tūkst. valandų (vienas tarnautojas tobulino kvalifikaciją vidutiniškai 7 dienas).

Valstybės kontrolės atstovai, bendradarbiaudami su EUROSAI Kvalifikacijos tobulinimo komitetu, dalyvavo mokymo renginiuose: seminare „Biudžeto reformų metodai – valstybinio audito iššūkiai 21 amžiuje“ (Vokietijos Audito rūmai), „Valstybės paramos ir subsidijų auditas“ (Čekijos Respublikos aukščiausioji audito institucija). Dalyvauta Europos Komisijos Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF) konferencijoje „Operatyvinio bendradarbiavimo tobulinimas“, tarptautiniuose kursuose „Viešosios politikos formavimas ir vertinimas“ Prancūzijos nacionalinėje viešojo administravimo mokykloje.

Valstybės kontrolės darbuotojai tobulino kvalifikaciją tarptautinėse mokymo programose Indijoje, Prancūzijoje ir Skandinavijos šalyse.

Valstybinio audito nepriklausomumo ir viešumo stiprinimas

Senos demokratijos šalyse seniai diskusijų nekelia nuostata, kad nacionalinė audito institucija turi būti nepriklausoma. Tai reiškia, kad jai negali būti daroma įtaka nei politiškai, nei finansiškai, ji pati turi teisę pasirinkti audituojamuosius subjektus ir skelbti visuomenei savo veiklos rezultatus.

Valstybės kontrolės įstatyme teigiama, kad institucijos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, neutralumo ir profesionalumo principais. Veiklos viešumo sąvoka jau buvo įrašyta į pirmąjį (po nepriklausomybės atkūrimo) Valstybės kontrolės įstatymą, tačiau nepriklausomumo sąvoka įstatyme atsirado tik 2002 m. pabaigoje Seimui priėmus naują Valstybės kontrolės įstatymo redakciją.

Per ketverius metus institucijos nepriklausomumas nebuvo įtvirtintas pakankamai. Tai pastebėjo SIGMA ekspertai, vertindami mūsų institucijos veiklą.

Reikia naujo teisinio dokumento, kuriuo būtų siekiama sustiprinti ir užtikrinti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės ir valstybės kontrolieriaus nepriklausomumą pagrindinėse srityse – finansų ir veiklos, ES audito, pailginti valstybės kontrolieriaus kadenciją, būtinas efektyvesnis ir išsamesnis mandatas viešųjų subjektų finansinio audito srityje [...].

SIGMA peržiūros ataskaita

Siekiant stiprinti institucijos nepriklausomumą ir įgyvendinti tarptautinius standartus atitinkantį valstybinį auditą, atsižvelgiant į SIGMA ekspertų rekomendacijas 2006 m. parengtas pirminis koncepcijos dėl Valstybės kontrolės teisinės bazės tobulinimo projektas.

Vienas iš Valstybės kontrolės valstybinio audito strategijos nepriklausomumo stiprinimo laukiamų rezultatų – užtikrinti, kad informacija visuomenei būtų skleidžiama be apribojimų.

Valstybės kontrolė nuolat skatina visuomenės domėjimąsi atliekamu darbu ir jo rezultatais, interneto svetainėje www.vkontrolė.lt skelbiamos metinės audito programos, institucijos veiklos ataskaitos, visi audito rezultatai – valstybinio audito ataskaitos, išvados, valstybės kontrolieriaus ir jo pavaduotojų sprendimai bei kita informacija apie Valstybės kontrolės veiklą.

2006 m. išleisti keturi Valstybės kontrolės leidiniai „Valstybinis auditas“ – juose paskelbtos 29 valstybinio audito ataskaitos, pateikta kita su institucijos veikla susijusi informacija.

Siekiant informuoti visuomenę apie atliktus auditus, parengti ir išplatinti 36 pranešimai spaudai. Nacionalinėje ir regioninėje spaudoje, televizijoje, radijuje ir internete buvo pateikta daugiau nei 500 informacijų ir komentarų apie valstybinį auditą. Valstybės kontrolės vadovai, Viešųjų ryšių tarnybos darbuotojai, valstybiniai auditoriai per 2006 metus 190 kartų atsakė į televizijos, laikraščių, radijo žurnalistų klausimus bei komentavo audito ataskaitas, dalyvavo televizijos ir radijo laidose.

Veiklos viešumas daro teigiamą įtaką įgyvendinant rekomendacijas, kartu ir pabrėžiant valstybinio audito svarbą.

„Jūs tapote daug atviresnė visuomenei institucija. Dabar Valstybės kontrolė publikuoja visas atliktų auditų ataskaitas, skelbia auditų rezultatus visuomenei, juos teikia žiniasklaidai. Jūs sustiprinote visuomenės pasitikėjimą.“

Colm Dunne – Airijos EPSILON konsultacinės bendrovės direktorius, SIGMA ekspertas

Dienraščio „Lietuvos rytas“ užsakymu bendrovės „Vilmorus“ atlikto tyrimo duomenimis, visuomenės pasitikėjimas Valstybės kontrole 2006 m. pabaigoje, lyginant su metų pradžia, išaugo nuo 24,6 proc. iki 28,1 proc. Dienraščio „Respublika“ užsakymu bendrovės „Baltijos tyrimai“ atlikto tyrimo duomenimis, visuomenės pasitikėjimas Valstybės kontrole metų pabaigoje, lyginant su metų pradžia, išaugo nuo 31 proc. iki 37 proc.

Valstybinio audito vystymas ir tobulinimas

Stiprinant valstybinio audito efektyvumą, ekonomiškumą ir veiksmingumą, atitiktį tarptautiniams audito standartams, audito tikslų ir darbo apimčių aiškumą, valstybinio audito tikslų atitiktį viešojo sektoriaus pokyčiams, į rizikos veiksnius ir į rezultatą orientuotą valstybinio audito planavimą bei tobulinant valstybinio audito ataskaitų ir išvadų kokybę:

- patikslintas Finansinio audito vadovas, nustatyta standartizuota valstybinio audito išvados forma, nes įsigaliojus Valstybės kontrolės įstatymo pakeitimui, atlikus finansinį auditą, reiškiamą nuomonė ne tik dėl audituoto subjekto finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenų, bet ir dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo, disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams;
- patvirtintas naujos redakcijos Veiklos audito vadovas, tobulinama veiklos audito ataskaitų struktūra;
- diegiama kompiuterizuota audito valdymo ir dokumentavimo sistema, užtikrinanti efektyvesnį audito proceso ir įrodymų dokumentavimo būdą, efektyvesnį išvadų ir rekomendacijų informinimą bei rekomendacijų apskaitą;
- įsigytos duomenų analizės ir apdorojimo programinės įrangos IDEA (*The Interactive Data Extraction and Analysis*) licencijos, rengiama programos naudojimo mokymo medžiaga;
- standartizuojami audito darbo dokumentai;
- kuriama valstybinio audito sistema, užtikrinanti audito metu nustatytos geros valdymo ir kontrolės praktikos ir nuolatinių ar sisteminių trūkumų ir pažeidimų sklaidą visiems audituojamiems subjektams;

- patvirtinta Valstybės kontrolės išvadų dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos, valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų, valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos rengimo tvarka;
- patvirtinta nauja savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolieriaus tarnybos) atliekamo audito išorinės peržiūros tvarka, pagal kurią į peržiūrą įtraukti savivaldybių kontrolierių tarnybų atstovai;
- patvirtintos Informacinių sistemų audito metodinės rekomendacijos, pagal kurias auditoriai vertina audituojamojo subjekto informacines sistemas, jų patikimumą, naudojimo efektyvumą;
- sukurtas valstybinio audito masto nustatymo ir valstybinio audito planavimo sistemos projektas, pagal kurį kasmet bus sudaroma viena metinė valstybinio audito programa. Konkrečių metų audito mastas remsis bendru viešojo sektoriaus rizikos veiksnių vertinimu. Pagal šį projektą yra parengta ir patvirtinta 2007 metų valstybinio audito programa;
- atlikta išsami valstybinio audito kokybės kontrolės ir kokybės užtikrinimo sistemos analizė. Remiantis analizės rezultatais, bus tobulinama audito kokybės kontrolės metodika.

Siekiant abipusio supratimo, pradėta kurti santykių su audituojamaisiais subjektais valdymo sistema. Taip bus siekiama optimizuoti audituojamųjų subjektų darbuotojų darbo laiką, skiriamą išorės auditui reikalingai informacijai parengti ir pateikti.

Kompiuterizuota audito valdymo ir dokumentavimo sistema

Valstybės kontrolės informacinių technologijų plėtrą skatina ypač spartus globalių informacinių technologijų vystymasis. Audituojamųjų subjektų apskaita jau tvarkoma kompiuterinėmis programinėmis priemonėmis. Kita auditui atlikti reikalinga informacija apie įstaigas, įmones, žemę ir nekilnojamąjį turtą, asmenis ir pan. kaupiama valstybės registruose elektroniniu būdu. Tai sudaro pakankamas prielaidas naudoti kompiuterizuotas audito valdymo priemones.

Siekdama pakeisti seną, morališkai ir fiziškai pasenusią Valstybės kontrolės informacinę sistemą VAKIS ir kompiuterizuoti audito dokumentavimo bei organizavimo procesą, naudodamasi Europos Sąjungos PHARE programa, 2006 metais Valstybės kontrolė žengė dar vieną žingsnį institucinių procesų stiprinimo ir kompiuterizavimo link. Buvo sukurta naujoji Valstybės kontrolės informacinė sistema.

Ši sistema apėmė visas įstaigos veiklos sritis (išskyrus ūkio ir buhalterinės apskaitos dalis):

- audito procesą;
- informacijos apie personalą valdymą, personalo apskaitą;

- korespondencijos registravimą, vizavimą ir apskaitą;
- bibliotekos leidinių apskaitą;
- Valstybės kontrolės archyvo tvarkymą.

Naujoji sistema kompiuterizavo visą audito procesą – nuo pavedimo auditui išrašymo iki audito ataskaitos projekto parengimo.

2006 m. naująja sistema buvo atliekami bandomieji auditai: septyni finansiniai (teisėtumo), penki veiklos ir vienas informacinių sistemų auditas. Šia sistema dokumentuota savivaldybių kontrolierių (kontrolierių tarnybų) atliktų auditų peržiūra.

2006 m. buvo atlikta Valstybės kontrolės informacinių technologijų sistemos analizė, peržiūrėta ir patobulinta penkerių metų informacinių technologijų strategija, parengtas jos įgyvendinimo priemonių planas 2007 metams.

2. VALSTYBINIO AUDITO POVEIKIS VIEŠOJO SEKTORIAUS ATSKAITINGUMUI

Valstybės kontrolė prižiūri, ar teisėtai valdomas ir naudojamas valstybės turtas ir kaip vykdomas valstybės biudžetas. Valstybės kontrolierius teikia Seimui išvadą apie metinę biudžeto įvykdymo apyskaitą.

Lietuvos Respublikos Konstitucija

2.1. VALSTYBĖS ATASKAITŲ IR PAJAMŲ AUDITAS

Įgyvendindama Valstybės kontrolės strateginį tikslą – stiprinti Seimo vykdomą parlamentinę valstybės ataskaitų ir pajamų audito kontrolę, Valstybės kontrolė pasiekė planuotą rezultatų (1 lentelė).

1 lentelė. Pasiektų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais valstybės ataskaitų ir pajamų audito vertinimo kriterijais.

Vertinimo kriterijus	2006 m. planas	2006 m. faktas
<i>Efeko:</i> 1. Sustiprėjusi parlamentinė vykdomosios valdžios kontrolė	Taip	Taip
<i>Rezultato:</i> 1. Visiškai ir iš dalies įgyvendintų rekomendacijų dalis pajamų audito srityje (proc.)	87	96
<i>Produkto:</i>		
1. Parengtų privalomų išvadų Seimui (įskaitant Valstybės kontrolės ataskaitą) skaičius, tenkantis vienam auditoriui (vnt.)	1	1
2. Įgyvendintų pajamų audito projektų skaičius, tenkantis vienam auditoriui (vnt.)	1	1
3. Įgyvendintų valstybės pajamų ataskaitų (1-VP formų) finansinio audito projektų skaičius, tenkantis vienam auditoriui (vnt.)	1	1

Išvados dėl valstybės ataskaitų ir kitų metų valstybės biudžeto projekto

Valstybės ataskaitų audito tikslas – įvertinti, ar valstybės biudžeto įvykdymo apyskaita, valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitos, valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaita (toliau – Valstybės ataskaitos)

visais reikšmingais atžvilgiais parengtos pagal teisės aktų reikalavimus, ar jose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų, bei pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl jų.

Valstybės kontrolės išvadose Seimui pateikiama informacija, reikalinga valstybės ataskaitoms tvirtinti, o teikiamoje išvadoje Seimo Biudžeto ir finansų komitetui dėl kitų metų valstybės biudžeto projekto pateikiama nuomonė ir siūlymai dėl prognozuojamų valstybės biudžeto pajamų ir asignavimų, valstybės biudžeto planavimo proceso tobulinimo.

Valstybės kontrolė parengė Seimui dėl 2005 m. Valstybės ataskaitų tris privalomas išvadas:

- dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos;
- dėl valstybės skolos, suteiktų paskolų iš valstybės vardu pasiskolintų lėšų ir suteiktų valstybės garantijų ataskaitų;
- dėl valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos¹.

Be to, Seimo Biudžeto ir finansų komitetui pateikta išvada dėl 2007 metų valstybės biudžeto projekto.

Seimui teiktų išvadų rezultatai ir poveikis

Atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas „Dėl valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos“, Seimas priėmė protokolinį nutarimą ir pasiūlė Vyriausybei:

- tobulinti viešųjų pirkimų procedūras;
- tobulinti asignavimų poreikio apskaičiavimą reglamentuojančius teisės aktus;
- peržiūrėti ir patobulinti teisės aktus, reglamentuojančius mokslo ir studijų institucijų veiklą;
- rengiant valstybės biudžetą, atsižvelgti į piniginių išteklių poreikį valstybės išdo sąskaitoje, reikalingą atsiskaityti su specialiuųjų programų vykdytojais;
- stiprinti institucijų ir įstaigų vadovų atsakomybę už finansų kontrolę valdant valstybės turtą ir naudojant valstybės lėšas;
- nustatyti, kad savivaldybės atsiskaitytų institucijoms, kuruojančioms, kaip atliekamos atitinkamos valstybinės funkcijos, už šių valstybinių funkcijų vykdymą;
- daugiau dėmesio skirti programų rengimui ir įgyvendinimui, orientuojantis į jose numatomus pasiekti ir pasiektus rezultatus, jų poveikį šalies ekonomikai, verslui bei žmonėms.

Atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės išvadą „Dėl Lietuvos Respublikos 2005 metų valstybės skolos ataskaitos“:

¹ Išvada dėl 2005 m. valstybei nuosavybės teise priklausančio turto ataskaitos Seime nesvarstyta.

- Seimo Biudžeto ir finansų komitetas pasiūlė Vyriausybei spręsti prieštaravimus tarp Biudžeto sandaros įstatymo, draudžiančio savo vardu skolintis ir priimti skolinius įsipareigojimus biudžeto asignavimų valdytojams ir jiems pavaldžioms biudžetinėms įstaigoms, ir kitų teisės aktų, numatančių skolinių įsipareigojimų prisiėmimą.

- Finansų ministerija papildė Biudžetinių įstaigų buhalterinės apskaitos taisyklės nuostata, kad pagal lizingo (finansinės nuomos) sutartį gautas turtas užpajamuojamas ilgalaikio turto sąskaitoje, ir atsiskaitymams su lizingo davėju registruoti skyrė atskirą sąskaitą.

Apsvarstęs Valstybės kontrolės išvadą „Dėl Lietuvos Respublikos 2007 m. valstybės biudžeto projekto“, Seimo Biudžeto ir finansų komitetas pasiūlė Vyriausybei patobulinti šio įstatymo projektą.

Valstybės biudžeto pajamų auditas

Siekdama stiprinti biudžeto vykdymo parlamentinės kontrolės funkciją valstybės biudžeto pajamų surinkimo srityje, Valstybės kontrolė atliko du auditus:

- **Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos (toliau – VMI) bendradarbiavimas su Europos Sąjungos šalių mokesčių administratoriais, keičiantis informacija dėl pridėtinės vertės mokesčio.** Šio audito tikslas – įvertinti, ar VMI operatyviai ir efektyviai bendradarbiauja su kitų Europos Sąjungos valstybių narių institucijomis PVM srityje, kaip įgyvendintos Europos Tarybos Reglamento Nr. 1798/2003/EB nuostatos. Auditas pradėtas, siekiant įgyvendinti Europos aukščiausiųjų audito institucijų PVM darbo grupės rekomendacijas plėtoti tarptautinį bendradarbiavimą tarp Europos aukščiausiųjų audito institucijų, atliekant auditą srityse, susijusiose su keitimusi informacija apie mokesčius.

Audito metu buvo nustatyta, kad VMI nepakankamai dėmesio skyrė gautai informacijai apibendrinti, analizuoti ir vertinti. Nebuvo tiksliai reglamentuota, kokia informacija yra reikšminga ir kada turi būti kaupiama duomenų bazėse, neužtikrinta gautos informacijos sklaida tarp teritorinių mokesčių inspekcijų ir padalinių.

Atsižvelgdama į pateiktas Valstybės kontrolės rekomendacijas, VMI detaliau reglamentavo darbuotojų, atsakingų už keitimąsi informacija su kitų Europos Sąjungos valstybių narių institucijomis, funkcijas ir atsakomybę. Siekdama užtikrinti vienodą informacijos mainų bylų apskaitą, patobulino Tarptautinių informacijos mainų bylų apskaitos taikomąją programą, skleidė gerą praktiką keičiantis informacija mokesstinėje srityje.

▪ **Pridėtinės vertės mokesčio lengvatinių tarifų taikymo valstybinis auditas**, kurio metu vertintas PVM lengvatinių tarifų prekėms ir paslaugoms taikymo rezultatyvumas ir jų poveikio stebėseną.

Audito metu nustatyta, kad Lietuvos teisės aktai nereglamentuoja, kokia institucija yra atsakinga už PVM lengvatų poveikio stebėseną ir jų rezultatyvumo vertinimą. Valstybės kontrolės nuomone, taikyti PVM lengvatas nėra prasmės, nes turimi duomenys rodo, jog lengvatinis šio mokesčio tarifas neturėjo arba turėjo tik nedidelį poveikį kainoms, pasiūlai, paklausai, gyventojų užimtumui. Didžiausią naudą dėl PVM sumažinto tarifo gavo ne prekių (paslaugų) vartotojai, o įmonės, gaminančios tokias prekes ir teikiančios tokias paslaugas.

Atsižvelgdama į pateiktas Valstybės kontrolės rekomendacijas, Finansų ministerija numatė parengti lengvatų poveikio įvertinimo ir stebėsenos metodiką, taip pat pateikti Vyriausybei išvadą dėl galiojančių PVM lengvatų tikslingumo.

Vyriausybė pavedė Finansų ministerijai pateikti išvadą bei pasiūlymus dėl Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimo.

2.2. FINANSINIS AUDITAS

Įgyvendindama strateginį tikslą – skatinti pažangių finansų valdymo ir kontrolės sistemų diegimą viešajame sektoriuje, Valstybės kontrolė pasiekė numatytų rezultatų (2 lentelė):

2 lentelė. Pasiektų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais vertinimo kriterijais.

Vertinimo kriterijus	2006 m. planas	2006 m. faktas
<i>Rezultato:</i>		
1. Besąlyginės ir sąlyginės išvados atskiroje audituojamųjų subjektų kategorijoje (ne mažiau kaip x proc.)	90	97
2. Visiškai ir iš dalies įgyvendintų rekomendacijų dalis (proc.)	87	98
<i>Produkto:</i>		
1. Audituočių lėšų santykis su valstybės biudžeto asignavimais (proc.)	76	82,3
2. Valstybės biudžeto asignavimų (tūkst. Lt) ir išlaidų (tūkst. Lt) šiam uždaviniui įgyvendinti santykis (planuojamas ilgalaikis metinis 2 proc. efektyvumo padidėjimas) (vnt.)	1349	1356

Valstybinio finansinio (teisėtumo) audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto vidaus kontrolę, įskaitant finansų valdymą, audituojamo subjekto turto (valstybės ar savivaldybės) valdymo, naudojimo, disponavimo juo teisėtumą ir pareikšti nepriklausomą nuomonę dėl finansinių ir kitų ataskaitų tikrumo ir teisingumo.

Valstybės kontrolė, suvokdama, kaip svarbu užtikrinti, kad valstybės turtas būtų rūpestingai naudojamas, valstybinio finansinio audito metu atlieka kur kas didesnę darbą nei to reikėtų tradiciškai vertinant finansinių ataskaitų tikrumą ir teisingumą. Atliekant finansinį auditą vertinama:

- audituojamo subjekto ateinančiųjų metų biudžeto projektas teisėtumo požiūriu. Biudžeto projekto vertinimo rezultatai pateikiami audituojamo subjekto vadovams iki biudžeto projekto pateikimo Finansų ministerijai;
- audituoto subjekto vidaus kontrolės sistemos veiksmingumas. Vidaus kontrolės įvertinimo rezultatai kartu su rekomendacijomis dėl vidaus kontrolės procedūrų veiksmingumo didinimo pateikiamas audituojamam subjektui;
- tarpinės (trijų ketvirčių) finansinės ataskaitos. Tokio įvertinimo rezultatų pateikimas vadovams suteikia galimybę pataisyti nustatytas klaidas ir pateikti tikslesnius duomenis metinėse finansinėse ataskaitose.

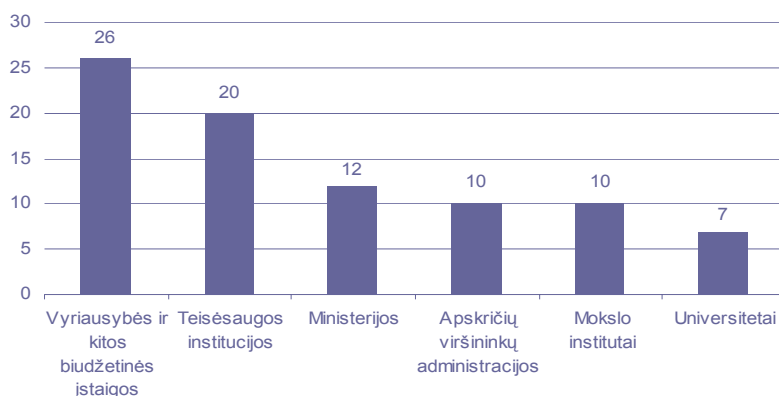
Pirmą kartą 2006 m. valstybinio audito išvadose buvo reiškiamas nuomonė ne tik dėl audituoto subjekto finansinės atskaitomybės ir kitų ataskaitų duomenų tikrumo ir teisingumo, bet ir dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo ir jų naudojimo įstatymų nustatytiems tikslams.

Vienas iš finansų valdymo skaidrumo ir atskaitingumo gerinimo būdų – vidaus kontrolės stiprinimas. Efektyviai veikianti vidaus kontrolė užtikrina tvarkingą, etišką, taupią, rezultatyvią veiklą; organizacijose dirbančių asmenų atsakomybę už savo sprendimus ir veiksmus, valdant ir naudojant valstybės turtą; įstatymų ir kitų teisės aktų laikymąsi; piniginių ir materialinių išteklių apsaugą nuo praradimo, netinkamo naudojimo, netinkamo valdymo, klaidų ir apgaulės.

Valstybės institucijai, įstaigai skirtų valstybės biudžeto asignavimų panaudojimo teisėtumas ir turto naudojimo efektyvumas priklauso nuo to, ar vidaus kontrolės procedūros leidžia fiksuoti padarytas klaidas ir laiku jas ištaisyti. Atlikdama finansinius (teisėtumo) auditus Valstybės kontrolė vertina audituojamų subjektų vidaus kontrolės procedūras – ar jos yra pakankamos ir veiksmingos.

Valstybės kontrolė atliko 85 valstybės institucijų ir įstaigų, kurių vadovai buvo 2005 m. valstybės biudžeto asignavimų valdytojai, finansinius (teisėtumo) auditus (8 pav.).

8 pav. Audituotų įstaigų skaičius.



Be to, atlikti trys ribotos apimties audita (Valstybinėje ligonių kasoje, Seimo kanceliarijoje ir VI „Valstybės žinios“), kurie buvo baigti parengus valstybinio audito ataskaitą, neteikiant išvados. Auditas Seimo kanceliarijoje buvo atliktas vykdant Seimo pavedimą².

3 lentelė. Asignavimų valdytojams finansinio (teisėtumo) audito išvadose pateiktos nuomonės.

Nuomonės tipas	2005 m. – dėl 2004 m. finansinės atskaitomybės teisingumo		2006 m. – dėl 2005 m. finansinės atskaitomybės teisingumo			
	vnt.	%	valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo			
			vnt.	%	vnt.	%
Besąlyginė	38	38	60	71	41	48
Sąlyginė	58	58	24	28	43	51
Neigiama	4	4	-	-	-	-
Atsisakyta pareikšti nuomonę	-	-	1	1	1	1
Iš viso	100	100	85	100	85	100

Pažymėtina, kad nors audituotų subjektų skaičius, palyginti su praėjusiais metais, sumažėjo, tačiau audituotų asignavimų suma padidėjo nuo 10,5 mlrd. Lt 2004 m. iki 12,2 mlrd. Lt 2005 m.

Atkreiptinas dėmesys, kad, palyginti su 2004 m., beveik dvigubai (nuo 38 proc. 2005 m. iki 71 proc. 2006 m.) padaugėjo teikiamų besąlyginių išvadų, kai auditoriai neturėjo reikšmingų pastabų dėl finansinių ataskaitų, apskaitos sistemos ir teisės aktų pažeidimų, kurie keistų nuomonę (3 lentelė). Pavyzdžiui, auditoriai Vilniaus universitete 2003 m. nustatė teisės aktų pažeidimų ir esminių klaidų, todėl audito išvadoje buvo pareikšta neigiama nuomonė. 2004 ir 2005 metais Valstybės kontrolės atlikti audita ir teiktų rekomendacijų įgyvendinimas šioje įstaigoje davė teigiamų rezultatų ir audito išvadoje dėl 2005 metų finansinių ataskaitų jau buvo pareikšta besąlyginė nuomonė. Panašių rezultatų buvo pasiekta Kultūros paveldo departamente prie Kultūros

²2006-04-06 LR Seimo nutarimas Nr. X-552 „Dėl pavedimo Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei atlikti valstybinį auditą“.

ministerijos bei Kūno kultūros ir sporto departamente prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Šiose įstaigose 2003 m. apskaita buvo netvarkinga, daromos esminės klaidos, pažeidžiami teisės aktai. Auditoriai negalėjo surinkti pakankamų patikimų ir tinkamų įrodymų dėl finansinės atskaitomybės tikrumo ir teisingumo, todėl buvo atsisakyta pareikšti nuomonę. Per dvejus metus situacija pagerėjo – dėl 2005 m. atskaitomybių auditoriai turėjo tik tam tikrų pastabų ir jau buvo pareikštos sąlyginės išvados.

Dėl valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo tik 48% audituotų subjektų buvo pareikštos besąlyginės išvados. Tai rodo, kad Valstybės kontrolė dar turės daug nuveikti, padėdama asignavimų valdytojams stiprinti vidaus kontrolę, kuri užtikrintų įstatymų ir teisės aktų laikymąsi valdant ir naudojant valstybės lėšas ir turta.

Valstybės kontrolė taip pat atlieka valstybės biudžeto lėšų, skiriamų savivaldybių biudžetams, naudojimo auditą. 9-iose savivaldybėse buvo atlikti finansiniai (teisėtumo) auditai ir įvertinta, kaip jos naudojo valstybės biudžeto skiriamas tikslines dotacijas valstybinėms (perduotoms savivaldybėms) funkcijoms atlikti ir mokinio krepšeliui finansuoti.

4 lentelė. Savivaldybių finansinio (teisėtumo) audito išvadose pateiktos nuomonės.

Nuomonės tipas	2005 m – dėl 2004 m. finansinių ataskaitų teisingumo		2006 m. – dėl 2005 m. valstybės lėšų ir turto valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo			
	vnt.	%	finansinių ataskaitų teisingumo		valdymo, naudojimo ir disponavimo jais teisėtumo	
	vnt.	%	vnt.	%	vnt.	%
Besąlyginė	1	8	2	22	2	22
Sąlyginė	6	50	5	56	5	56
Neigiama	1	8	-	-	1	11
Atsisakyta pareikšti nuomonę	4	34	2	22	1	11
Iš viso	12	100	9	100	9	100

Atkreiptinas dėmesys, kad tik penktadalyje (22 proc.) audituotų savivaldybių nebuvo nustatyta reikšmingų neatitikčių, susijusių su teisės aktų laikymusi bei finansinių ataskaitų tikrumu ir teisingumu, naudojant tikslinių dotacijų lėšas, tačiau, palyginti su ankstesniais metais, šis rodiklis pagerėjo beveik trigubai (4 lentelė). Dar tik trečius metus iš eilės savivaldybėse atliekami Valstybės kontrolės auditai davė teigiamų rezultatų. Pavyzdžiui, Vilniaus ir Šiaulių miestų savivaldybėms 2004 m. dėl reikšmingų trūkumų apskaitant išlaidas iš valstybės biudžeto specialiųjų tikslinių dotacijų lėšų buvo atsisakyta pareikšti nuomonę, o 2005 m. abiem savivaldybėms pareikšta sąlyginė nuomonė.

Finansinio audito rezultatų ir poveikio pavyzdžiai

Valstybės kontrolės atlikti finansiniai auditai davė teigiamų rezultatų, asignavimų valdytojams valdant ir apskaitant biudžeto lėšas:

- Lyginant pastarųjų metų asignavimų valdytojų finansinio (teisėtumo) audito rezultatus, pasiekta teigiamų rezultatų tobulinant vidaus kontrolę, taisant apskaitos klaidas. Tai patvirtina gerėjančios auditorių nuomonės apie finansines atskaitomybes.

- Audito metu nustačius turto apskaitą reglamentuojančių teisės aktų pažeidimus, daugeliu atvejų buvo imtasi priemonių, kad valdomas turtas būtų teisingai apskaitytas ir atskleistas finansinėje atskaitomybėje. Pavyzdžiui, auditoriams atkreipus dėmesį, Sveikatos apsaugos ministerija apskaitoje įregistravo pagal panaudos sutartis valdomą 3 200 tūkst. Lt vertės valstybinę žemę, Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba prie Teisingumo ministerijos apskaitė 91 tūkst. Lt vertės dalininko įnašus viešosioms įstaigoms, Generalinė prokuratūra apskaitoje papildomai įregistravo 22,6 mln. Lt vertės ilgalaikį turtą.

- Siekiant didesnio ir reikiamu laiku atliekamo finansinio (teisėtumo) audito poveikio, vertinama institucijų / įstaigų trijų ketvirčių finansinė atskaitomybė, tai leidžia audituojamiems subjektams laiku ištaisyti klaidas. Pavyzdžiui, savivaldybėse audito metu nustačius, kad specialiosios tikslinės dotacijos naudojamos ne pagal paskirtį, iki biudžetinių metų pabaigos buvo atstatyta 694,9 tūkst. Lt.

- Valstybės kontrolė atkreipė valstybės institucijų / įstaigų ir Vyriausybės dėmesį į aktualias valstybės turto registravimo ir įvertinimo problemas, nes ne visas valstybės institucijų patikėjimo teise valdomas turtas, kuriam privaloma teisinė registracija, yra įregistruotas viešuosiuose registruose, dalis valstybei nuosavybės teise priklausančio turto yra įvertinta tik natūrine išraiška. Šias problemas ėmėsi spręsti Vyriausybė.

Valstybės kontrolė užkerta kelią piktnaudžiavimams ir galimiems finansiniams nusikaltimams:

- Valstybinei mokesčių inspekcijai pagal kompetenciją perduotos dvi audito medžiagos dėl bešeimininkio turto naudojimo teisėtumo ir dėl paramos apskaitos.

- Audito metu nustačius atvejus, kai sistemingai nesilaikoma teisės aktuose nustatyto darbo laiko reglamentavimo, tolesniam tyrimui audito medžiaga perduota Valstybinei darbo inspekcijai.

- Generalinei prokuratūrai perduotos keturios audito medžiagos. Dėl vienos iš jų Vilniaus miesto apylinkės prokuratūra jau pradėjo ikiteisminį tyrimą baudžiamojoje byloje.

Atlikus finansinius (teisėtumo) auditus, į valstybės biudžetą pagal Valstybės kontrolės rekomendacijas gražinta 3 045,8 tūkst. Lt:

- Valstybės įstaigos į biudžetą įmokėjo 1 264,5 tūkst. Lt nepagrįstai apskaitytų specialiosios programos pajamų ir 59,9 tūkst. Lt nepagrįstai išmokėto darbo užmokesčio išlaidų.
- Savivaldybės į valstybės biudžetą gražino 1 074,5 tūkst. Lt ne pagal paskirtį arba pažeidžiant teisės aktus panaudotų specialiųjų tikslinių dotacijų.
- Audito metu nustatčius specialiųjų tikslinių dotacijų naudojimo ne pagal paskirtį atvejus ir pasibaigus teisminiams ginčams, į valstybės biudžetą buvo gražinta 646,9 tūkst. Lt.

Atsižvelgiant į Valstybės kontrolės rekomendacijas buvo tobulinami teisės aktai:

- Nustatčius pažeidimus mainant valstybės turtą bei perduodant valstybės turtą jungtinės veiklos partneriams pagal jungtinės veiklos sutartis, 2006 m. buvo priimta Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pataisa, draudžianti turto mainus, ir pataisa, pagal kurią valstybės turtas negali būti perduotas jungtinės veiklos pagrindu.
- Valstybės kontrolė atkreipė dėmesį, kad aukštųjų mokyklų senatų patvirtintuose darbo apmokėjimo nuostatuose teigiama, jog priedų, priemokų ar premijų, mokamų iš specialiosios programos lėšų, dydis neribojamas. Todėl buvo pasiūlyta Aukštojo mokslo įstatymą papildyti nuostata, kad valstybinių aukštųjų mokyklų mokslo darbuotojų, dėstytojų ir kitų tyrėjų darbo užmokestį, priedų, priemokų, vienkartinių piniginių išmokų skyrimą ir mokėjimą nustato Vyriausybė. Šiam klausimui spręsti buvo sudaryta Finansų ministerijos ir Švietimo ir mokslo ministerijos specialistų darbo grupė.
- Valstybės kontrolė pasiūlė patikslinti Aukštojo mokslo įstatymą ir atitinkamai aukštųjų mokyklų statusus, nustatant aukštosios mokyklos rektoriui pareigą tvirtinti aukštosios mokyklos metines pajamų ir išlaidų sąmatas ir jų įvykdymo ataskaitas. Jas rektoriai šiuo metu jau tvirtina.

2.3. VEIKLOS AUDITAS

Įgyvendindama Valstybės kontrolės strateginį tikslą – skatinti į rezultatus orientuotą valdymą viešojo administravimo subjektuose, Valstybės kontrolė pasiekė planuotų rezultatų (5 lentelė).

5 lentelė. Pasięktų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais veiklos audito vertinimo kriterijais.

Vertinimo kriterijus	2006 m. planas	2006 m. faktas
<i>Efektas:</i>		
1. Viešojo administravimo subjektų padaryta pažanga plėtojant į rezultatus orientuotą valdymą	Taip	Taip
<i>Rezultato:</i>		
1. Visiškai ir iš dalies įgyvendintų rekomendacijų dalis (proc.)	81	84
<i>Produkto:</i>		
1. Įgyvendintų valstybinio veiklos audito projektų skaičius, tenkantis vienam auditoriui (vnt.)	0,64	0,67

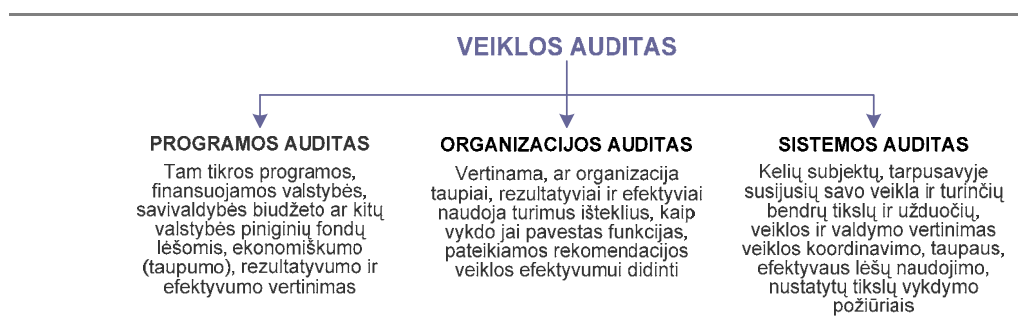
Veiklos audito tikslas – įvertinti audituojamo subjekto viešojo ir vidaus administravimo veiklą ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu ir atskleisti veiklos tobulinimo galimybes.

Privačiame sektoriuje įmonių veiklos efektyvumą užtikrina rinkos sąlygos, valstybiniame sektoriuje šį mechanizmą iš dalies pakeičia veiklos auditas. Tinkamai atliktas veiklos auditas leidžia nustatyti veiklos problemas anksčiau, negu jos gali neigiamai paveikti veiklos rezultatus.

2006 m. valstybinio audito metinėje programoje buvo numatyta atlikti 46 veiklos auditus, 35 auditai baigti³, 11 auditų tęsiami ir bus baigti 2007 metais. Iš atliktų 35 veiklos auditų 2 – informacinių sistemų vertinimo veiklos auditai (aprašyti skyriuje 2.5. Informacinių sistemų vertinimas), 4 – Europos Sąjungos finansinės paramos veiklos auditai (aprašyti skyriuje 2.4. Europos Sąjungos finansinės paramos auditas).

Atliekant veiklos auditą gali būti vertinama vienos ar kelių institucijų veikla ar atskiros jos dalys, iš valstybės, savivaldybės biudžeto, kitų valstybės piniginių fondų finansuojamos programos. Pagal audito objektą yra trys veiklos audito taikymo sritys (9 pav.).

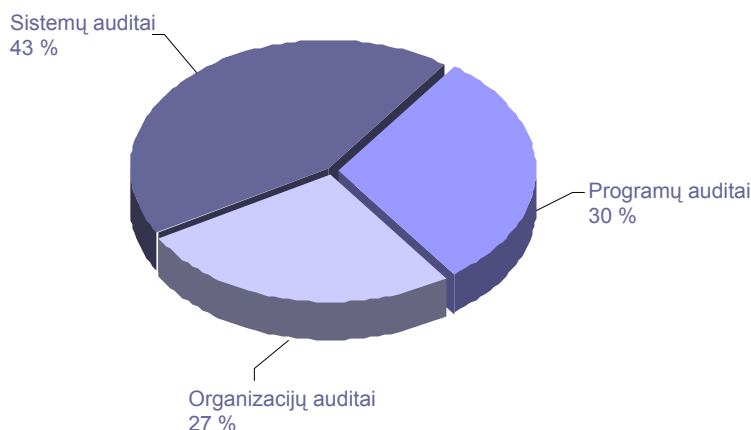
9 pav. Veiklos audito taikymo pagal audito objektą sritys.



³ Vienas auditas baigtas po išankstinio tyrimo nusprendus neatlikti pagrindinio veiklos audito.

Tarpusavyje susijusių veikla ir turinčių bendrų tikslų valstybinių institucijų veiklos vertinimas (sistemos auditas) yra prioritetinė veiklos audito sritis. Tokio audito metu pateikiamos sisteminio pobūdžio rekomendacijos. Sistemų auditų 2006 metais buvo atlikta daugiausiai (10 pav.).

10 pav. Veiklos auditų dalis pagal objektą.



Valstybės kontrolės 2006 m. atlikti veiklos auditai iš esmės apėmė visas valstybės valdymo sritis, daugiausia dėmesio buvo skiriama audituojant valstybės ūkį ir sveikatos apsaugą (6 lentelė).

6 lentelė. Veiklos auditų skaičius pagal sritis.

Valstybės ūkinės veiklos sritys	Iš viso
Valstybės ūkis	6
Sveikatos apsauga	4
Teisėsauga ir teisėtvara	3
Transportas ir ryšiai	3
Aplinkos apsauga	2
Finansų valdymas	2
Informacinės sistemos	2
Kultūra ir sportas	2
Socialinė apsauga ir darbas	2
Švietimas ir mokslas	2
Valstybės turto naudojimas ir disponavimas	2
Žemės ūkis	2
Valstybės biudžeto dotacijų ir subsidijų savivaldybėms skyrimas ir panaudojimas	1
Vidaus reikalai	1
Viešasis administravimas	1
Iš viso:	35

Seimas Valstybės kontrolės įstatyme⁴ nustatyta tvarka gali pavesti Valstybės kontrolei atlikti valstybinį auditą pagal jos kompetenciją. Vykdamas Seimo pavedimą⁵ 2006 metais Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos akcinėje komunalinių paslaugų bendrovėje buvo atliktas veiklos auditas.

Veiklos audito rezultatų ir poveikio pavyzdžiai

Specialistų rengimo programa. Specialistų rengimo programai vykdyti 2005 m. iš valstybės biudžeto skirta 328 mln. Lt. Per pastaruosius penkerius metus buvo numatyta kasmet suteikti profesinę kvalifikaciją 15–16 tūkst. moksleivių. Tačiau profesinės mokyklos neparengė planuoto skaičiaus specialistų. Taip atsitiko todėl, kad kiekvienais mokslo metais dėl blogo pažangumo, nusivylimo pasirinkta specialybe, įsidarbinimo nebaigus mokyklos, emigracijos, šeimyninių aplinkybių, šaukimo į privalomąją karinę tarnybą ir kitų priežasčių mokyklos nebaigia kas septintas moksleivis. Mokykloms dažnai nepavyksta sudaryti darbo rinkoje paklausių, tačiau tarp moksleivių nepopuliarių specialybių mokymo grupių. Profesinio orientavimo strategijos įgyvendinimas stringa, daugelis numatytų darbų atidėti 2–3 metams. Iki šiol nėra sukurtos bendrosios profesinio mokymo kokybės sistemos.

Valstybinio audito ataskaitoje pateiktos rekomendacijos dėl galimybės priimti reikiamus sprendimus dėl baigiamųjų kursų moksleivių šaukimo atlikti karinę prievolę, užbaigus profesinį mokymą ir įgijus profesinę kvalifikaciją, dėl profesinio mokymo kokybės vertinimo sistemos, praktinio mokymo bazių atnaujinimo ir bendro mokymo bazių panaudojimo.

Įgyvendinant Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas buvo pakeistas Karo prievolės įstatymas, sudarytas profesinio rengimo standartų parengimo 2006–2008 metų planas. Numatyta parengti naujos redakcijos Profesinio mokymo įstatymo įgyvendinimo priemonių planą.

Moksleivių nemokamo maitinimo organizavimas. Nepasiturinčių ir socialinės rizikos šeimų vaikų nemokamam maitinimui mokyklose iš valstybės biudžeto kasmet skiriama apie 60 mln. Lt. Auditorių nuomone, nuo 2006 metų pradžios įsigaliojęs Socialinės paramos mokiniams įstatymas ir poįstatyminiai aktai nepašalins kai kurių moksleivių nemokamo maitinimo trūkumų. Audito metu nustatyta, kad savivaldybės kaip ir anksčiau turės galimybę kai kuriais atvejais nemokamą maitinimą mokiniams skirti pagal skirtingus kriterijus ir taikyti skirtingą nemokamo maitinimo dienos išlaidų normą vienam mokiniui. Nepakankamai aiškiai reglamentuota lėšų, skirtų maitinimui mokyklų organizuojamose dieninėse vasaros poilsio stovyklose, naudojimo tvarka.

⁴ Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės įstatymo 14 str. 4 p.

⁵ 2006-03-14 LR Seimo nutarimas Nr. X-514 „Dėl Seimo laikinosios komisijos statybu Vilniuje, Turniškėse, aplinkybėms ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos akcinės komunalinių paslaugų bendrovės veiklai iširti sudarymo“.

Valstybės kontrolė pasiūlė Socialinės apsaugos ir darbo ministerijai inicijuoti teisės aktų pakeitimus, kurie padėtų geriau organizuoti nemokamą moksleivių maitinimą. Pasiūlyta tikslinti lėšų poreikio planavimo ir jų paskirstymo metodikas, parengti lėšų, skirtų maitinimui mokyklų organizuojamose dienišėse vasaros poilsio stovyklose, naudojimo tvarką.

Narkomanijos prevencijos ir pagalbos organizavimas. Narkotikų kontrolės departamentas įgyvendina Nacionalinės narkotikų kontrolės ir narkomanijos prevencijos 2004–2008 metų programą. Jai įgyvendinti 2005 metais iš valstybės biudžeto skirta daugiau nei 12 mln. Lt.

Audito metu nustatyta, kad jau funkcionuoja atskiri narkomanijos diagnostikos, gydymo bei psichologinės ir socialinės reabilitacijos sistemos elementai. Tačiau dar nėra sukurtos vientisos kompleksinės pagalbos sergantiesiems priklausomybės ligomis sistemos, kuri užtikrintų tolygų paslaugų prieinamumą ir veiksmingumą. Narkotikų kontrolės departamento naudojami duomenys apie asmenis, sergančius priklausomybe nuo narkotinių ir psichotropinių medžiagų, yra nepakankamai išsamūs ir neatspindi bendro šių asmenų skaičiaus šalyje, todėl yra rizika, kad departamentas, neturėdamas išsamios informacijos, negalės pagrįstai vertinti, kaip vykdomi numatyti programos uždaviniai. Auditoriai atkreipė dėmesį, jog ne visais priklausomybės ligų gydymo atvejais užtikrinama įstatymo nuostata, kad narkologinė pagalba yra nemokama. Priklausomybės ligų gydymo ir reabilitacijos standartuose numatytos paslaugos turėtų būti teikiamos nemokamai, išskyrus atvejus, kai pacientas savo iniciatyva pasirenka brangiau kainuojančias ar papildomas paslaugas ir procedūras. Pacientų teisė į gydymo paslapties išsaugojimą neturėtų būti priežastis teikti mokamas anoniminius gydymo paslaugas.

Valstybės kontrolė pateikė išvadas ir rekomendacijas Narkotikų kontrolės departamentui ir Sveikatos apsaugos ministerijai dėl narkotikų kontrolės ir prevencijos 2004–2008 metų programos priemonių rengimo ir koordinavimo, pirminės narkomanijos prevencijos, kompleksinės pagalbos sergantiesiems priklausomybės ligomis.

Akcinės bendrovės „Alytaus tekstilė“ gaivinimo plano vykdymas. Priėmus ir įgyvendinus akcinės bendrovės „Alytaus tekstilė“ veiklos gaivinimo planą, valstybė 2004 metais suteikė bendrovei 27,7 mln. Lt finansinę pagalbą. Tai sudarė galimybę tęsti įmonės veiklą. Bendrovė buvo atleista nuo valstybės vardu gautos paskolos grąžinimo, nuo apskaičiuotų delspinigių ir palūkanų, jai buvo nustatyti kiti mokesčių mokėjimo terminai, tačiau suteikta finansinė pagalba pinigais buvo 5,0 mln. Lt.

Iš valstybės suteiktos finansinės pagalbos bendrovė 2004 m. investicijoms panaudojo 2,0 mln. Lt. Tai leido bendrovei gaminti geresnės kokybės produkciją, tačiau laukiamų suteiktos finansinės pagalbos rezultatų nebuvo pasiekta: pagamintos produkcijos pardavimų apimtys

nepadidėjo, savikaina nesumažėjo, veiklos rodikliai iš esmės nepagerėjo. Bendrovė 2004 m. patyrė 15,7 mln. Lt, o 2005 m. – 16,0 mln. Lt grynojo nuostolio.

Per 2006 metų 9 mėn. bendrovės veikloje įvyko ir teigiamų pokyčių: nors pelningumo rodikliai išliko neigiami, tačiau, palyginti su 2003–2005 m., jie labai pagerėjo. Bendrovė per 9 mėn. patyrė 1,0 mln. Lt neaudituito nuostolio, kai praėjusiais metais per tą patį laikotarpį nuostolis siekė 6,5 mln. Lt, tačiau įmonės finansinė būklė liko gana sudėtinga, bendrovė neturi galimybių įvykdyti visų savo finansinių įsipareigojimų.

Ūkio ministerijai pasiūlyta išanalizuoti AB „Alytaus tekstilė“ veiklos tęstinumo galimybes ir spręsti klausimą dėl tolesnės veiklos tikslingumo.

Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimas. Nuo 2000 metų AB „Lietuvos geležinkeliai“ dirba stabiliai ir pelningai, krovinių vežimo verslas bendrovei užtikrina finansinį stabilumą ir plėtros galimybes. Vykdamas Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įstatymo antrojo etapo nuostatus, t. y. atskiriant (steigiant) valstybės įmonę viešajai infrastruktūrai valdyti, planuojama sukurti atskirtos organizacinės geležinkelių sistemos struktūros modelį: geležinkelių infrastruktūra, jos valdymas atskiriamas nuo krovinių ir keleivių vežimo geležinkeliais paslaugų. Nėra ekonomiškai pagrįsta ir apskaičiuota, kiek valstybei kainuos valstybės įmonės viešajai geležinkelių infrastruktūrai valdyti steigimas ir funkcionavimas, todėl yra rizika, kad šios įmonės steigimas gali turėti neigiamą ekonominį poveikį Lietuvos ūkiui ir geležinkelių transporto sektoriui.

Siekdami tobulinti geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimo eigą, auditoriai pasiūlė Vyriausybei inicijuoti Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įstatyme numatyto antrojo reformos etapo svarstymą dėl reikalingumo ir pagrįstumo steigti valstybės įmonę viešajai geležinkelių infrastruktūrai valdyti. Prieš priimant sprendimą dėl geležinkelių transporto sektoriaus reformos antrojo etapo įgyvendinimo, auditoriai pasiūlė atlikti valstybės įmonės viešajai geležinkelių infrastruktūrai valdyti steigimo ekonominį pagrindimą. Taip pat pasiūlė Vyriausybei įvertinti keleivių vežimo geležinkelių transportu būklę, priimti valstybinį sprendimą dėl keleivių vežimo geležinkelių transportu perspektyvų.

Valstybinei geležinkelių inspekcijai prie Susisiekimo ministerijos auditoriai rekomendavo nustatyti rinkliavos už naudojimąsi viešąja geležinkelių infrastruktūra dydį, kuris užtikrintų visiems geležinkelio vežėjams vienodas prieigos prie viešosios geležinkelių infrastruktūros sąlygas. Akcinė bendrovė „Lietuvos geležinkeliai“ turi užtikrinti, kad geležinkelių transporto infrastruktūros ir teikiamų paslaugų (keleivių ir krovinių) veiklos būtų atskirtos.

„Valstybės kontrolės auditoriai valstybiniu požiūriu išnagrinėjo labai aktualią problemą, nes geležinkelių transportas – svarbi Respublikos ūkio ir socialinės infrastruktūros dalis, todėl vykdant geležinkelio reformą ir įgyvendinant ES direktyvas turi būti užtikrintas ir šio sektoriaus finansinis stabilumas, efektyvi jo veikla rinkos sąlygomis bei tinkama keleivių ir krovinių vežimo paslauga.“

AB „Lietuvos geležinkeliai“ generalinio direktoriaus pavaduotojas Albertas Šimėnas

Pašto paslaugų teikimas klientams. Valstybės kontrolė įvertino, kaip Lietuvos paštas įgyvendina prieš trejus metus atlikto audito rekomendacijas dėl naujų pašto paslaugų diegimo, transporto panaudojimo, motorizuoto pašto pristatymo bei kilnojamųjų paštų veiklos. Vertindami audito rezultatus auditoriai atkreipė dėmesį, kad bendrovės vadovybė nepanaudojo visų galimybių mažinti sąnaudas ir užtikrinti efektyvesnę bendrovės veiklą.

Auditoriai nustatė, kad Lietuvos paštas per trejus metus įdiegė 14 naujų paslaugų. Tačiau tik dvi iš jų davė realią naudą. Lietuvos pašto pajamos iš paslaugų per tą patį laikotarpį padidėjo 14 proc., tačiau sąnaudos išaugo 17 proc. Lietuvos paštas nuo 1980 m. neįsteigė nė vieno naujo kilnojamojo pašto, nebuvo peržiūrėti anksčiau įsteigtų kilnojamųjų paštų maršrutai ir nebuvo spęstas maršrutų tikslingumo klausimas. Vieno kilnojamojo pašto įsteigimas Lietuvos paštui leistų sumažinti sąnaudas daugiau kaip 80 tūkst. Lt per metus.

Lietuvos paštas per pastaruosius trejus metus nepardavė nė vieno nenaudojamo nekilnojamojo turto objekto, todėl patyrė šio turto eksploatavimo ir priežiūros sąnaudų, be to, skaičiavo nenaudojamo turto nusidėvėjimo sąnaudas. Šiuo metu bendrovėje nėra nustatyto funkcinio ryšio tarp Turto valdymo tarnybos ir apskričių paštų, kuris užtikrintų aiškų turto valdymo procesą ir valdytojų atsakomybę. Iki šiol neįvertintas autotransporto poreikis motorizuoto pašto siuntoms pristatyti. Tik praėjusiųjų metų pabaigoje parengtas automobilių poreikio planas 2007–2008 metams.

Valstybės kontrolė pasiūlė Susisiekimo ministerijai numatyti priemones, kad prieš trejus metus pateiktos valstybinių auditorių rekomendacijos būtų įgyvendinamos sparčiau ir rezultatyviau. Lietuvos paštui pateiktos rekomendacijos tobulinti bendrovės veiklą.

Civilinės atsakomybės už pacientams padarytą žalą privalomasis draudimas. Lietuvoje būtinumą sveikatos priežiūros įstaigoms drausti savo civilinę atsakomybę už pacientams padarytą žalą nustatęs ir reglamentavęs 1996 m. priimtas Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas galiojo iki 2005 m., tačiau per visą šį laiką nebuvo įgyvendintas, nors pagal jo nuostatas sveikatos priežiūros įstaigos, neapdraudusios savo civilinės atsakomybės už pacientams padarytą žalą, neturėjo teisės vykdyti asmens sveikatos priežiūros. Nuo 2005 m. įsigaliojo nauja įstatymo redakcija, tačiau praėjus metams po įstatymo įsigaliojimo, draudimo sistema nėra tinkamai

įgyvendinta – civilinės atsakomybės privalomuoju draudimu neapsidraudę daugiau nei ketvirtadalis audito metu apklaustų licencijuotų asmens sveikatos priežiūros įstaigų. Didžiausią dalį neapsidraudusiųjų sudaro privačios įstaigos. Viena iš pagrindinių priežasčių, kodėl civilinės atsakomybės už pacientams padarytą žalą privalomojo draudimo sistema funkcionuoja nepakankamai – šioje draudimo rinkoje dalyvauja nepakankamas skaičius draudikų, nes galiojantys teisės aktai nesudaro prielaidų apibrėžti draudiminę riziką (įstatyme nustatyta atsistatanti draudimo suma ir nenustatytas maksimalus draudiminių įvykių skaičius). Auditoriai pasiūlė parengti Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymo ir kitų teisės aktų pakeitimus.

Ataskaita buvo svarstoma Seimo Audito ir Sveikatos reikalų komitetuose, kuriuose pritarta ataskaitoje pateiktoms rekomendacijoms. Dalis šių rekomendacijų yra svarstoma Seimo valdybos sprendimu sudarytoje darbo grupėje Pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymui pakeisti.

Nekilnojamojo turto mainai. Atliekant valstybinį auditą buvo iširta, kaip valstybės įmonės ir įstaigos vykdė valstybei nuosavybės teise priklausiusio turto mainus, įteisintus 1998 metais. Audito metu nagrinėti tik sandoriai, kurių viena šalis buvo privatūs fiziniai ir juridiniai asmenys. Išanalizuoti atvejai parodė, kad, mainant valstybei nuosavybės teise priklausantį nekilnojamąjį turtą, kilo šios problemos: neieškoma alternatyvių reikalingo turto įsigijimo būdų; valstybės turtas mainomas į turtą, kuris turėtų būti sukurtas ateityje; mainai nėra lygiaverčiai. Tačiau didžiausia problema – mainant nekilnojamąjį turtą (pastatus), valstybinis žemės sklypas, reikalingas pastatams eksploatuoti, nėra mainų objektas, nors naujasis turto savininkas įgyja teisę įsigyti tą sklypą ne aukciono būdu.

2006 m. rugpjūčio 8 d. įsigaliojus Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo pakeitimams ir pripažinus 18 str., reglamentavusį valstybės ir savivaldybių turto mainus, netekusiu galios, Valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymas valstybės ir savivaldybių turto mainų nenumato. Tačiau išlieka rizika, jog perleidžiant valstybės nekilnojamąjį turtą privatiems asmenims kitais Lietuvos Respublikos teisės aktais numatyta tvarka, nustatant jo vertę gali būti neatsižvelgiama į tam turtui eksploatuoti reikalingo sklypo vertę.

Valstybės kontrolė pasiūlė Vyriausybei svarstyti galimybę teisės aktuose numatyti nuostatas, užtikrinančias, kad valstybei nuosavybės teise priklausančio nekilnojamojo turto perleidimo privatiems subjektams atveju būtų įvertinta perleidžiamam turtui eksploatuoti reikalingo valstybinio žemės sklypo vertė.

2.4. EUROPOS SĄJUNGOS FINANSINĖS PARAMOS AUDITAS

Įgyvendindama Valstybės kontrolės strateginį tikslą – skatinti skaidrų ir efektyvų Europos Sąjungos (toliau – ES) teikiamos finansinės paramos valdymą ir naudojimą, ginti ES finansinius interesus, Valstybės kontrolė pasiekė planuotų rezultatų (7 lentelė).

7 lentelė. Pasiektų rezultatų palyginimas su strateginiame veiklos plane numatytais ES lėšų audito vertinimo kriterijais.

Vertinimo kriterijus	2006 m. planas	2006 m. faktas
<i>Efekto</i>		
1. Valstybinio sektoriaus pažanga finansų valdymo ir kontrolės sistemų, administruojant ES lėšas, diegimo srityje	Taip	Taip
<i>Rezultato:</i>		
1. Visiškai ir iš dalies įgyvendintų rekomendacijų dalis (proc.)	86	86
<i>Produkto:</i>		
1. Įgyvendintų ES finansinės paramos valstybinio audito projektų skaičius, tenkantis vienam auditoriui (vnt.)	0,33	0,37

Europos Sąjungos finansinės paramos privalomieji auditai

ES finansinės paramos privalomųjų auditų tikslas – atlikti ES reglamentuose ir tarptautinėse sutartyse nustatytus ES finansinės paramos išlaidų ataskaitų auditus, vadovaujantis ES nustatytomis taisyklėmis, kad Europos Komisija turėtų teisinį pagrindą suteikti Lietuvos Respublikai finansinę paramą.

Valstybės kontrolė, vykdydama šią funkciją, atliko 8 valstybinius auditus:

ES finansinės paramos valdymo ir kontrolės sistemų auditai

- Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL paramos valdymo ir kontrolės sistemos vertinimas
- Lietuvos Respublikoje sukurtos Europos Bendrijų iniciatyvos EQUAL pažeidimų administravimo sistemos vertinimas
- Lietuvos Respublikoje sukurtos ES struktūrinių fondų pažeidimų administravimo sistemos vertinimas
- Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bendrosios informacinių sistemų kontrolės ir ES struktūrinių fondų ir Sanglaudos fondo informacinės kompiuterizuotos valdymo ir priežiūros sistemos (SFMIS) kontrolės auditas (atliktas kaip informacinių sistemų auditas)
- Lietuvos Respublikoje sukurtos ES Sanglaudos fondo pažeidimų administravimo sistemos vertinimas

ES Sanglaudos fondo projekto baigiamasis auditas

- Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „IXB transporto koridoriaus rekonstrukcija 2003–2004 metais“ baigiamasis auditas

ES finansinės paramos išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditai

- Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) Garantijų skyriaus 2005 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditas
- Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos (SAPARD) 2005 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditas

Atlikti struktūrinių fondų sisteminiai auditai yra Struktūrinių fondų 2004–2006 metų programos baigiamojo audito sudedamosios dalys. Šių auditų rezultatus Europos Komisija naudoja struktūrinės paramos lėšų valdymo ir kontrolės sistemos veiksmingumui vertinti. 2009–2010 metais Europos Komisija, remdamasi Struktūrinių fondų 2004–2006 metų programos baigiamojo audito išvada ir ataskaita, priims sprendimą dėl finansinės paramos išlaidų tinkamumo ir likučio pervedimo.

Europos Komisija, remdamasi Sanglaudos fondo (ISPA) projekto baigiamojo audito išvada ir ataskaita, priėmė teigiamą sprendimą dėl projektui skirtų lėšų likučio pervedimo.

Remdamasi 2005 m. EŽŪOGF Garantijų skyriaus ir 2005 m. SAPARD išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditų rezultatais, Europos Komisija priėmė sprendimus dėl metinių išlaidų tinkamumo patvirtinimo.

Europos Sąjungos finansinės paramos veiklos auditai

Kasmet didėjant ES finansinės paramos apimtims ir įtakai Lietuvos ekonomikai, išaugo visuomenės ir Seimo poreikis žinoti, ar ekonomiškai, efektyviai ir rezultatyviai naudojama ES parama. Atsižvelgdama į tai ir suprasdama ypatingą ES finansinės paramos svarbą Lietuvos ekonominei ir socialinei plėtrai, ekonominių skirtumų tarp Lietuvos ir kitų ES šalių narių mažinimui, Valstybės kontrolė atliko keturis su ES finansine parama bei Lietuvos integracija į ES susijusius veiklos auditus.

Specialioji nacionalinė kaimo plėtros programa SAPARD programai įgyvendinti 2000–2006 metais. Valstybės kontrolė, įvertinusi SAPARD programos įgyvendinimą 2000–2006 metais, nustatė, kad dalies ūkio subjektų, pasinaudojusių SAPARD parama, ekonominė būklė pablogėjo, kai kuriais atvejais veikla tapo nuostolinga. Tuo tarpu Nacionalinė mokėjimo agentūra, kurios vienas iš uždavinių – užtikrinti valstybės ir ES paramos žemės ūkiui ir kaimo plėtrai lėšų naudojimo

kontrolę, gaudama parama pasinaudojusių ūkio subjektų veiklos ir finansines ataskaitas, jų neanalizavo ir nekontroliavo, kaip vykdomi išsipareigojimai gavus investicijų.

Valstybės kontrolė rekomendavo vertinti paramą gavusio subjekto teikiamas ataskaitas ir kontroliuoti, kaip vykdomi išsipareigojimai gavus investicijų ir paramą. Taip pat rekomenduota panašias kontrolės priemones taikyti administruojant ir kitas ES paramos programas tiek projekto vykdymo metu, tiek projektą užbaigus. Šias rekomendacijas Nacionalinė mokėjimo agentūra įgyvendino 2006 metais.

Šengeno priemonės programos projektai. Valstybinio audito metu nustatyta, kad išorinės ES sienos saugumas Lietuvoje stiprinamas nepakankamai sparčiai. Šiems darbams atlikti Europos Sąjunga Lietuvai numatė skirti beveik 618 mln. Lt, kurie turi būti panaudoti iki 2007 m. pabaigos. Už šiuos pinigus turi būti sustiprinta išorinių Lietuvos sienų apsauga, įsigyta reikiamos įrangos, transporto priemonių, sukurta nauja mobiliojo skaitmeninio radijo ryšio sistema ir atlikta daug kitų darbų. Tačiau iki 2006 m. vidurio buvo panaudota tik 3 procentai numatytų lėšų. Auditoriai konstatavo, kad yra rizika, jog numatyti darbai nebus atlikti laiku, nes iki 2006 m. pabaigos dar turėjo būti pasirašytos sutartys, kurių bendra vertė sudaro daugiau nei du trečdalius visų numatytų lėšų. Be to, dalis jau pradėtų darbų atsiliko nuo patvirtintų grafikų. Audito ataskaitoje pateikta išvada, kad Vidaus reikalų ministerija ir Šengeno priežiūros komitetas nepakankamai dėmesio skyrė projektų planavimo ir įgyvendinimo priežiūrai, nepakankamai efektyviai koordinavo ir prižiūrėjo įgyvendinančiosios institucijos ir paramos gavėjų veiksmus.

Valstybės kontrolė rekomendavo pašalinti nurodytus trūkumus ir numatyti papildomas priemones, kurios paspartintų projektų įgyvendinimą. Auditoriai pažymėjo, kad Vidaus reikalų ministerijos iniciatyva Vyriausybė ėmėsi papildomų priemonių spartinti Šengeno priemonės projektų įgyvendinimą. Nelaukiant Europos Komisijos sprendimo, darbams apmokėti iš Lietuvos biudžeto buvo skirta lėšų, kurios vėliau bus kompensuotos ES lėšomis.

Saugomų teritorijų tinklo „Natura 2000“ steigimas Lietuvoje. Saugomų teritorijų tinklo „Natura 2000“ steigimo Lietuvoje auditas buvo atliekamas pagal tarptautinį audito projektą, kurį koordinavo Europos Auditorių Rūmai ir Prancūzijos AAI. Auditas buvo atliekamas pagal suderintą bendrą audito programą ir vertinimo kriterijus.

Audito metu nustatyta, kad Aplinkos ministerija, Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba ir Aplinkos projektų valdymo agentūra, įgyvendindamos aplinkosaugos projektus, susijusius su „Natura 2000“ tinklo steigimu Lietuvoje, kai kuriais atvejais neužtikrino, kad jie būtų efektyviai organizuojami ir kokybiškai bei laiku atliekami. Lietuvoje saugomos „Natura 2000“ teritorijos steigiamos tiek valstybinėse teritorijose, tiek privačiose valdose. Siekiant išsaugoti retų gyvūnų ir augalų rūšis bei natūralias jų buveines, šiose teritorijose gali būti ribojama ūkinė veikla. Dėl minėtų aplinkybių ateityje gali susikirsti gamtos išsaugojimo ir nuosavybės panaudojimo interesai.

Vyriausybė kol kas nepatvirtino Aplinkos ir Žemės ūkio ministerijų parengtos kompensacijų žemės ūkio veiklos subjektams mokėjimo tvarkos, todėl negalima pagrįstai tvirtinti, kad kompensacijos bus pradėtos mokėti 2007 metais.

Audito ataskaitoje pateikta siūlymų Aplinkos ministerijai ir jai pavaldžioms institucijoms siekti efektyvesnio aplinkosaugos projektų valdymo. Rekomenduota apsvarstyti galimybes ir numatyti priemones, kaip užtikrinti, kad žemės savininkai, kurių teritorijoje steigiama „Natura 2000“ teritorija, būtų informuojami apie numatomas vykdyti gamtotvarkos priemones bei žemės ar miško nuosavybės naudojimo apribojimus. Valstybinei saugomų teritorijų tarnybai rekomenduota užtikrinti rūšių ir buveinių apsaugą įsteigtose „Natura 2000“ teritorijose ir tose, kurios atitinka gamtinių buveinių apsaugai svarbių teritorijų atrankos kriterijus, kaip reikalaujama Laukinių paukščių bei Buveinių direktyvose. Projektų priežiūros komitetams, siekiant aplinkosaugos projektus įgyvendinti laiku ir efektyviai, pasiūlyta stiprinti projektų vykdymo kontrolę.

Šio audito rezultatai 2006 m. lapkričio mėnesį buvo pristatyti EUROSAI aplinkos apsaugos darbo grupės posėdyje Liuksemburge.

Komunalinių atliekų tvarkymas. ES reikalavimus atitinkančios atliekų tvarkymo sistemos sukūrimas yra labai svarbi ir sudėtinga Lietuvos integracijos į Europos Sąjungą dalis.

Audito metu nustatėme, kad Lietuvoje tvarkant atliekas vyrauja žemiausią prioritetą turintis atliekų tvarkymo būdas – šalinimas sąvartynuose. Europos Komisijos direktyvose numatyta, kad atliekų šalinimas reikalavimų neatitinkančiuose sąvartynuose turi būti uždraustas vėliausiai 2009 m. liepos mėnesį. Atliekų tvarkymui racionalizuoti iki 2009 metų numatyta panaudoti 446 mln. Lt. Du trečdalius šių lėšų skiria ES. Tačiau Valstybės kontrolė nustatė, kad vėluojama uždaryti ar renovuoti reikalavimų neatitinkančius sąvartynus ir įrengti naujus. Audito metu pasirašyta projektų įgyvendinimo sutarčių, kurių vertė sudarė mažiau negu trečdalį numatytų skirti lėšų, o realiai panaudota mažiau nei dešimtadalis lėšų. Pagrindinės to priežastys yra ilgai trunkančios sprendimų priėmimo procedūros, nekokybiškai parengti projektai ir konkursų dokumentavimas, nepakankamai aiškus funkcijų pasiskirstymas ir konstruktyvaus bendradarbiavimo stoka tarp Aplinkos ministerijos, Aplinkos projektų valdymo agentūros, apskričių viršininkų administracijų, projektų priežiūros komitetų, savivaldybių ir regioninių atliekų tvarkymo centrų.

Valstybės kontrolė rekomendavo Vyriausybei numatyti priemones, kurios paspartintų projektų įgyvendinimą, aiškiau nustatyti apskričių ir savivaldybių kompetenciją, funkcijas ir atsakomybę. Aplinkos ministerijai pasiūlyta imtis priemonių, kad būtų nustatyti aiškūs projektuose dalyvaujančių įstaigų tarpusavio sąveikos principai ir sustiprinta jų kontrolė. Aplinkos projektų valdymo agentūrai kartu su regioniniais atliekų tvarkymo centrais pasiūlyta išanalizuoti sudarytas sutartis ir taikyti griežtesnes sankcijas už darbų neatlikimą sutartyse numatytais terminais.

Apskričių viršininkų administracijos kartu su regioninius atliekų tvarkymo centrus įsteigusiomis savivaldybėmis turėtų sudaryti būtinų susitarimų tarp savivaldybių sąrašą.

Be atliktų ES finansinės paramos privalomųjų ir veiklos auditų, valstybiniai auditoriai dalyvavo dviejose Europos Audito Rūmų ir dviejose Europos Komisijos auditų misijose Lietuvoje dėl EŽŪOGF Garantijų skyriaus išlaidų, taip pat penkiose Europos Komisijos auditų misijose Lietuvoje dėl ES struktūrinių ir Sanglaudos fondų.

2.5. INFORMACINIŲ SISTEMŲ VERTINIMAS

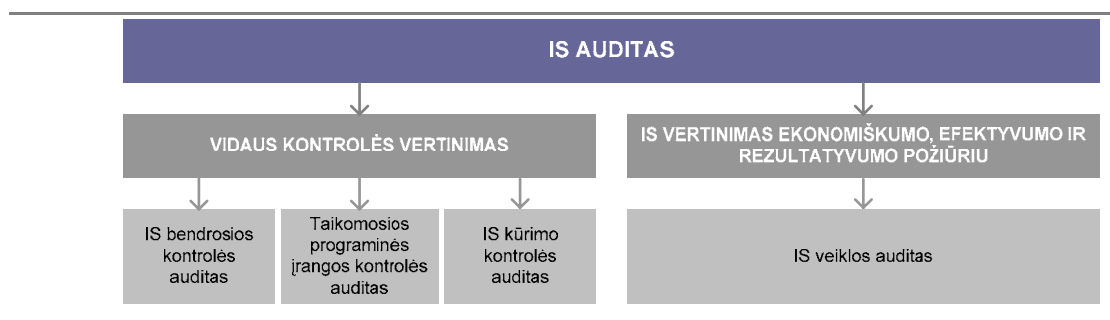
Informacinės technologijos susilieja su institucijų ir įmonių veikla, todėl ji yra priklausoma nuo šių sistemų sėkmingo naudojimo ir pritaikymo. Patikimos informacinės sistemos sukūrimas tampa ne tik įstaigų ir įmonių, bet ir valstybės vienu iš strateginių tikslų.

Augant informacinių sistemų svarbai valstybės mastu, jų vertinimas taip pat įgauna naują prasmę – informacinių sistemų vertinimas pereina į aukštesnį lygį – į informacinių sistemų auditą. Siekdama, kad valstybės institucijų informacinės sistemos būtų kuo efektyviau naudojamos, Valstybės kontrolė 2006 metais iš esmės sustiprino šią naująją audito funkciją. Buvo sukurti bendrieji informacinių sistemų kontrolės metodai, kurie padėtų spręsti informacinių sistemų valdymo ir saugumo užtikrinimo problemas. Informacinių sistemų auditas dažniausiai yra skirtas tokiai kontrolei įvertinti.

Informacinių sistemų audito taikymą galima suskirstyti į dvi sritis (11 pav.):

- vidaus kontrolės vertinimas;
- informacinės sistemos vertinimas ekonomiškumo, efektyvumo ir rezultatyvumo požiūriu.

11 pav. Informacinių sistemų audito taikymas pagal sritis.



Vadovaudamasi šiais principais Valstybės kontrolė atliko 8 informacinių sistemų bendrosios kontrolės vertinimus (iš jų 6 vertinimų rezultatai naudoti finansiniuose (teisėtumo) audituose, 2 – ES finansinės paramos audituose) ir du atskirus informacinių sistemų veiklos auditus.

Vertinant informacines sistemas pateiktos rekomendacijos daugeliu atvejų bus įtrauktos į 2006 m. finansinio (teisėtumo) audito ataskaitas. Šiomis rekomendacijomis siekiama sustiprinti valstybės institucijų vidaus kontrolę – užtikrinti informacinio turto saugumą, duomenų vientisumą, efektyviau siekti organizacijos tikslų ir racionaliau naudoti išteklius.

Atskirai atlikti informacinių sistemų veiklos auditai:

- **„Struktūrinių fondų valdymo informacinių sistemų auditas“** Finansų ministerijoje, kurio metu, be informacinės sistemos bendrosios kontrolės vertinimo, buvo atliktas taikomosios programinės įrangos ir informacinės sistemos kūrimo vertinimas (ES finansinės paramos valdymo ir kontrolės auditas).

- **„Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“** Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijoje ir Informacinės visuomenės plėtros komitete prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. Šio audito ataskaita buvo apsvarstyta Lietuvos Respublikos Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitete ir pristatyta Seimo Audito komitetui.

Audito rezultatų ir poveikio pavyzdžiai

Vidaus reikalų ministerija ir Informacinės visuomenės plėtros komitetas. Lietuvos Respublikos Seimo Informacinės visuomenės plėtros komitetas, apsvarstęs valstybinio audito „Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys“ ataskaitą, jai pritarė ir nusprendė siūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei įgyvendinti šias rekomendacijas:

- Vidaus reikalų ministerijai ir Informacinės visuomenės plėtros komitetui – dėl informacinių sistemų strateginių tikslų, duomenų ir informacinių sistemų klasifikavimo bei informacinių sistemų saugos valdymo.

- Vidaus reikalų ministerijai auditoriai rekomendavo Valstybės tarnautojų mokymų programų turinio reikalavimus papildyti nuostata, susijusia su informacinių technologijų strateginio valdymo pagrindų įgijimu, Informacinės visuomenės plėtros komitetui pateiktos rekomendacijos dėl informacinių technologijų investicinių projektų valdymo ir dėl informacinių sistemų eksploatavimo.

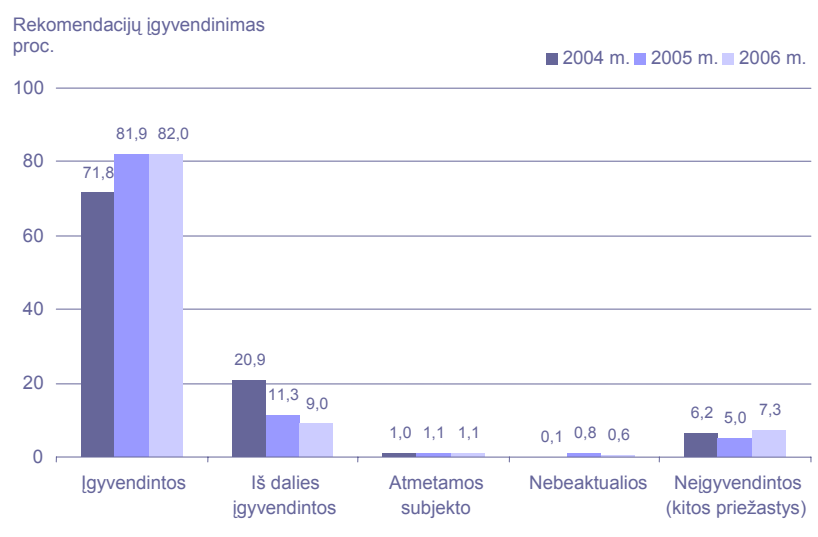
Valstybinė mokesčių inspekcija. VMI 2006 metais įgyvendino visas 2005 metais informacinių sistemų vertinimo metu pateiktas rekomendacijas, kurios pagerino VMI informacinių technologijų strateginį valdymą, pavyzdžiui:

- siekiant suderinti visų VMI informacinių sistemų darbą ir centralizuotai bei išmintingai jas tobulinti, įkurtas VMI Informacinių sistemų plėtros komitetas;
- siekiant aiškiai išdėstyti ir sustiprinti atsakomybę už informacinių sistemų sklandų darbą, paskirti šių sistemų valdytojai, geriau dokumentuota informacinių sistemų politika;
- siekiant panaikinti duomenų praradimo tikimybę ir tam, kad duomenų patikimumu nebūtų abejojama, patobulintas informacinių sistemų rizikos valdymas;
- imtasi priemonių audito metu nustatytiems teisės aktų neatitikimams pašalinti.

2.6. REKOMENDACIJŲ IR SPRENDIMŲ ĮGYVENDINIMAS

Iš viso 2006 metais Valstybės kontrolė audituojamiesiems subjektams pateikė 1182 rekomendacijas, kurių įvykdymo terminas baigiasi tais pačiais metais. Rekomendacijų įgyvendinimo procentas, lyginant su 2005 m., padidėjo – įgyvendinta 82 proc. rekomendacijų (0,1 proc. punkto daugiau)(12 pav.).

12 pav. Rekomendacijų įgyvendinimas 2004–2006 m.



Tai rodo, kad valstybinių auditorių rekomendacijos yra aktualios ir padeda audituojamiesiems subjektams tinkamai vykdyti savo veiklą ir pasiekti geresnių rezultatų.

Siekdami efektyvesnio rekomendacijų įgyvendinimo:

- nuolat atliekame poauditinę veiklą: einamųjų auditų metu analizuojame, kaip įgyvendinamos ankstesniaisiais metais teiktos rekomendacijos, bei atliekame atskirus rekomendacijų įgyvendinimo auditus (2006 metais atlikti 3 tokie auditai);

- stipriname bendradarbiavimą su Seimo Audito komitetu, kuris yra sėkmingo Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimo garantas;
- pasiekėme žodinį susitarimą su Vyriausybe dėl bendradarbiavimo įgyvendinant Valstybės kontrolės pateiktas rekomendacijas.

Valstybės kontrolierius ar jo pavaduotojai dėl audito metu nustatytų reikšmingų teisės aktų pažeidimų turi teisę priimti sprendimą (administracinį aktą). 2006 metais buvo priimta 10 sprendimų, iš jų 7 buvo įvykdyti, 3 – vykdomi. Valstybės kontrolieriaus ir jo pavaduotojų priimtuose sprendimuose nuspręsta:

- nurodyti audituotų subjektų vadovams audito metu nustatytus reikšmingus teisės aktų pažeidimus ir įpareigoti per nustatytą laikotarpį juos pašalinti (10 sprendimų);
- įpareigoti audituotų subjektų vadovus ar aukštesniųjų institucijų vadovus įstatymų nustatyta tvarka traukti asmenis tarnybos ar drausminėn atsakomybėn (10 sprendimų);
- įpareigoti audituotų subjektų vadovus grąžinti į valstybės biudžetą 2252,3 tūkst. Lt lėšų, skirtų ar panaudotų pažeidžiant įstatymus ar kitus teisės aktus (4 sprendimai);
- nustačius pažeidimų, nagrinėtinų atitinkamų viešojo administravimo subjektų arba teisėsaugos institucijų, valstybinio audito dokumentus perduoti pagal kompetenciją: trys sprendimai perduoti Generalinei prokuratūrai, vienas – Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos;
- įpareigoti atsakingus asmenis pakeisti biudžetinės įstaigos įstatus (1 sprendimas);
- siūlyti Seimo Audito komitetui svarstyti valstybinio audito ataskaitas ir audito išvadas (2 sprendimai).

3. PARTNERYSTĖS IR BENDRADARBIAVIMO KELIU

3.1. SEIMO AUDITO KOMITETAS – NEPAKEIČIAMAS PARTNERIS DIDINANT VALSTYBINIO AUDITO POVEIKĮ

Ypač didelę įtaką Valstybinio audito poveikio stiprinimui daro Seimo Audito komitetas, kuris parlamentinės priežiūros priemonėmis padeda iš esmės pagerinti Valstybės kontrolės rekomendacijų įgyvendinimą. Komitetas tapo tuo Valstybės kontrolės partneriu, kuris skatina audituojamas institucijas priimti valstybinio audito rekomendacijas ir parlamentinėmis priemonėmis kontroliuoja jų įgyvendinimą, o plačiąja prasme – padeda išmintingiau valdyti valstybės turtą.

Seimo Audito komitete 2006 metais svarstyta 21 veiklos audito ataskaita ir 13 finansinio audito ataskaitų. Dėl Valstybės kontrolės veiklos ir valstybinio audito ataskaitų priimti 6 Seimo nutarimai ir 15 Seimo Audito komiteto sprendimų, kuriuose Seimo Audito komitetas teikė įvairius pasiūlymus Seimo Pirmininkui, Seimo valdybai, Seimo kanceliarijai, Seimo komitetams, Vyriausybei, Žemės ūkio, Sveikatos apsaugos, Vidaus reikalų, Finansų ir Aplinkos ministerijoms, Viešųjų pirkimų tarnybai, savivaldybėms ir kitoms institucijoms.

Siekiant užtikrinti valstybinio audito poveikį – kad Valstybės kontrolės pateikiamos rekomendacijos būtų efektyviau įgyvendinamos bei veiksmingiau būtų vykdoma parlamentinė kontrolė – yra kuriama ir diegiama bendradarbiavimo su Seimu, Seimo Audito komitetu, kitais komitetais, komisijomis, Seimo nariais sistema. 2006 m. pabaigoje Valstybės kontrolės ir Seimo Audito komiteto posėdyje nuspręsta esmines bendradarbiavimo gaires įtvirtinti bendru susitarimu. Šiuo metu jau parengta ir įgyvendinama Valstybinio audito ataskaitų bei išvadų teikimo Seimo Audito komitetui tvarka ir Valstybės kontrolieriaus atskirosios nuomonės dėl Vyriausybės nutarimų pareiškimo tvarka.

3.2. SAVIVALDYBIŲ KONTROLIERIŲ TARNYBŲ PATARĖJA

Valstybės kontrolė pagal Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės ir Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymais nustatytą kompetenciją antrus metus iš eilės atliko Savivaldybių kontrolierių (savivaldybių kontrolierių tarnybų) (toliau – Tarnybų) atliktų auditų išorinę peržiūrą.

Išorinės peržiūros procese dalyvavo ir Savivaldybių kontrolierių asociacijos paskirti Tarnybų atstovai.

Išorinės peržiūros tikslas – įvertinti audito institucijos audito kokybės užtikrinimo politiką ir procedūras, susijusias su bendra audito veikla, bei jų veiksmingumą, siekiant paskleisti geros audito praktikos pavyzdžius, nustatyti auditorių mokymo sritis, pateikti patikimą informaciją apie atliekamo audito kokybę.

Peržiūrai iš 60 Tarnybų buvo atrinkta 15. Jose atlikta 15 finansinio ir 7 veiklos audito peržiūros.

Apibendrinus peržiūrų rezultatus parengta Savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolieriaus tarnybos) atliktų auditų išorinės peržiūros ataskaita, kuri pateikta Seimo Audito komitetui, Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui, Vyriausybei, Savivaldybių kontrolierių asociacijai, Lietuvos savivaldybių asociacijai.

Peržiūros metu buvo nustatyta rizikos veiksnių, galinčių turėti įtakos pačių Tarnybų veiklai ir jų atliekamo audito kokybei:

- daugelyje Tarnybų audito rezultatai viešinami nepakankamai;
- Tarnybose nėra galimybių gauti teisininko konsultacijas;
- kvalifikacijai kelti buvo skiriama nepakankamai dėmesio.

Įvertinus audito kokybę atskirų auditų (finansinio ir veiklos) atžvilgiu, rasta esminių trūkumų ir neatitikimų Valstybinio audito reikalavimams, dėl ko buvo neužtikrintas tinkamas audito patikimumo lygis.

8 lentelė. Savivaldybių kontrolieriams pateiktos rekomendacijos.

Siekiant užtikrinti savivaldybės kontrolieriaus tarnybų, kuriose dirba tik vienas darbuotojas, atliekamų auditų kokybę, rekomenduojame Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetui kartu su Savivaldybės kontrolierių asociacija svarstyti klausimą dėl teisės aktų, reglamentuojančių savivaldybės kontrolieriaus tarnybų veiklą, tobulinimo.

Siekiant užtikrinti savivaldybės kontrolieriaus tarnybų veiklos nepriklausomumą, rekomenduojame paskirti savivaldybės komisiją savivaldybės kontrolieriaus darbuotojų metiniam vertinimui atlikti.

Siekiant didinti savivaldybės kontrolieriaus tarnybų veiklos viešumą (o kartu ir jų atliekamų auditų poveikį), rekomenduojame savivaldybės interneto tinklalapyje ir / arba kitomis visuomenės informavimo priemonėmis skelbti visų atliekamų auditų ataskaitas ir išvadas, taip pat metinę savivaldybės kontrolieriaus tarnybos veiklos ataskaitą.

Siekiant užtikrinti atliekamų auditų tinkamą kokybės kontrolės procedūrų atlikimą, rekomenduojame, esant poreikiui ir galimybei, auditui atlikti sudaryti audito grupes ir paskirti jų vadovus.

Siekiant užtikrinti tinkamą savivaldybės kontrolieriaus tarnybų darbuotojų kvalifikaciją, kvalifikacijai tobulinti rekomenduojame suplanuoti ir panaudoti maksimalius leistinus mokymo tikslams skirtus asignavimus.

Siekiant užtikrinti Valstybinio audito reikalavimų laikymąsi, rekomenduojame tobulinti kvalifikaciją finansinio ir veiklos audito planavimo, atlikimo bei rezultatų pateikimo srityse.

Siekiant užtikrinti savivaldybės kontrolieriaus tarnybos atliktų auditų kokybę, numatyti galimybes pasinaudoti specifinių sričių specialistų paslaugomis ir metinėse išlaidų sąmatose

numatyti lėšas tokioms paslaugoms įsigyti.

Rekomenduojame audito ataskaitos projektą derinimui ir pastabų pateikimui audituojamam subjektui siųsti raštu arba audito ataskaitos derinimą įforminti atitinkamu darbo dokumentu.

Atsižvelgdamas į Valstybės kontrolės rekomendacijas, Seimo Valstybės valdymo ir savivaldybių komitetas 2006 m. gruodžio mėnesio pabaigoje pateikė Valstybės tarnybos įstatymo kai kurių straipsnių pakeitimo ir papildymo projektą. Jo 221 straipsnio 4 dalyje numatyta, kad Savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolieriaus tarnybos) valstybės tarnautojų, centralizuotos savivaldybės vidaus audito tarnybos vadovo, vidaus auditorių ir savivaldybės institucijų ar įstaigų valstybės tarnautojų vertinimo komisijos narių tarnybinių veiklų vertina savivaldybės tarybos sudaryta vertinimo komisija. Į šios komisijos sudėtį gali būti įtraukiamas Valstybės kontrolės ir (ar) Finansų ministerijos atstovas.

2007 m. sausio pradžioje Seimo darbo grupė pateikė Vietos savivaldos įstatymo projektą (nauja redakcija), kurio 27 straipsnio 9 dalies 9 punkte numatoma, kad Savivaldybės kontrolieriaus (savivaldybės kontrolieriaus tarnybos) audito ataskaitos ir išvados skelbiamos savivaldybės interneto svetainėje, o jei įmanoma, ir kitose visuomenės informavimo priemonėse.

Valstybės kontrolės darbuotojai, padėdami savivaldybių kontrolierių tarnyboms įsisavinti Valstybės kontrolės parengtas metodikas, parengė mokymų medžiagas ir vedė seminarus (9 lentelė).

9 lentelė. Savivaldybių kontrolierių mokymo temos.

Mokymo tema	Valandų skaičius
Audito pavyzdžių atranka	24
Finansinio audito ataskaita ir išvada	24
Valstybinio audito reikalavimų praktinis įgyvendinimas	16
Audito planavimas. Audito atranka (atrankinis tyrimas) ir atrankos rezultatų įvertinimas	48
Veiklos auditas	8
Vidaus kontrolė ir jos vertinimas atliekant finansinį auditą	21
Analitinės procedūros	6
Laiko planavimas auditui ir audito kokybės kontrolei	6
Iš viso	153

3.3. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

Valstybės kontrolė, siekdama, kad apskaitos politika ir standartų raida užtikrintų veiklos skaidrumą, aktyviai dalyvauja įgyvendinant viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės sistemos reformą. Sistemingai analizuojami Finansų ministerijos rengiami Viešojo sektoriaus buhalterinės apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartų (VSAFAS) projektai. Dėl šių projektų teikiamos pastabos ir pasiūlymai Finansų ministerijai.

Pagal 2005 m. pasirašytą susitarimą dėl bendradarbiavimo tarp Valstybės kontrolės, Vidaus auditorių asociacijos, Savivaldybių kontrolierių asociacijos ir Lietuvos auditorių rūmų 2006 m. buvo parengtos bendradarbiavimo programos gairės ir 2006–2009 metų bendradarbiavimo programos projektas, kuriame išvardijama daug svarbių dalykų, tokių kaip:

- siūlymas derinti ir bendromis pastangomis tobulinti auditą ir apskaitą reglamentuojančius teisės aktus, viešojo sektoriaus auditavimo metodikas ir standartus;
- dalytis patirtimi ir keistis informacija apie Europos Sąjungos lėšų panaudojimo kontrolę;
- gerinti ir aktyvinti bendradarbiavimą su Seimo Audito komitetu, Finansų ministerija ir kitomis valstybės institucijomis bei visuomeninėmis organizacijomis.

Nuo 2002 m. Valstybės kontrolė yra sudariusi bendradarbiavimo sutartis su Specialiųjų tyrimų tarnyba ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos. Vykdamas šias sutartis 2006 m. Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybai perduoti 5, Specialiųjų tyrimų tarnybai 3 atliktų auditų dokumentai ir kita audito metu surinkta informacija.

Valstybės kontrolė nuolat bendradarbiauja su įvairiomis institucijomis rengiant teisės aktus, teikia išvadas, pastabas bei pasiūlymus dėl įstatymų bei kitų teisės aktų projektų, nagrinėja ir rengia išvadas dėl Vyriausybės nutarimų projektų.

2006 metais teisiškai įvertinta 13 įstatymų projektų, dėl jų pateiktos pastabos ir siūlymai, pasisakyta dėl 6 Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimų projektų.

Praėjusiais metais Valstybės kontrolė parengė nuomonę Konstitucinio Teismo byloje Nr. 11/05 pagal Vilniaus apygardos administracinio teismo prašymą ištirti, ar LR juridinių asmenų pelno mokesčio įstatymo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 11, 14, 20, 21 straipsnių pakeitimo ir įstatymo 12 straipsnio 2 dalies nuostata neprieštaruoja LR Konstitucijos 7 straipsnio 2 daliai, LR Konstitucijoje įtvirtintiems teisingumo ir teisinės valstybės principams.

3.4. GEROSIOS PRAKTIKOS SKLAIDA

Valstybės kontrolė nėra tik vertinanti institucija. Naudodamiesi tuo, kad mūsų atliekami auditai yra valstybinio sektoriaus gerosios patirties (taip pat ir informacijos apie sisteminės klaidas) kaupimo šaltinis, mes stengiamės ne tik įvardyti audituojamųjų daromas klaidas, bet ir skleisti informaciją apie geriausius pasiekimus. Kitaip tariant, siekiame tapti audituojamoms įstaigoms ir organizacijoms patikimais patarėjais ir gerosios patirties skleidėjais.

Auditoriai pastebėjo, kad kai kurios įstaigos ir organizacijos, vykdydamos savo veiklą, daro ne tik klaidų, bet ir sėkmingai tvarko atskiras savo veiklos sritis, pavyzdžiui, apskaitos srityje turi

parengtas ir tinkamai įgyvendinamas ilgalaikio turto įsigijimo, apskaitos ir nurašymo tvarkas, kuriose numatomos tinkamos vidaus kontrolės procedūros, arba informacinio turto valdymo srityje turi griežtas informacinio turto apsaugos taisykles ir jų laikosi.

Pastebėta, kad atskirų institucijų ir organizacijų sėkmingi sprendimai nėra labai paplitę valstybiniame sektoriuje, nes nėra tendencijos dalytis gerąja valstybinių institucijų patirtimi.

2006 metais su ministerijų atstovais (ministerijų valstybės sekretoriais, finansininkais ir vidaus auditoriais) buvo organizuotos diskusijos apskaitos organizavimo, finansų, valstybei nuosavybės teise priklausančio ir patikėjimo teise valdomo turto valdymo, vidaus kontrolės organizavimo, valstybės biudžeto įvykdymo apskaitos, valstybės skolos ataskaitos, ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausančią turtą ir kitais klausimais. Buvo atlikta ministerijų valstybės sekretorių apklausa. Dauguma respondentų gerai įvertino valstybinio audito išvadų ir rekomendacijų teikiamą naudą.

Apklausa parodė, kad gerosios praktikos sklaida valstybiniame sektoriuje yra nepakankama, todėl nuspręsta pradėti kurti gerosios praktikos sklaidos sistemą, kuri padės valstybinėms institucijoms ir organizacijoms perimti vienoms iš kitų geriausių veiklos organizavimo ir vykdymo patyrimą.

3.5. PILIEČIŲ SKUNDŲ NAGRINĖJIMAS

2006 m. Valstybės kontrolė gavo 199 skundus ir prašymus, išnagrinėti 95 (pateikti raštiški atsakymai pareiškėjams), 104 persiūsti pagal kompetenciją teisėtvarkos institucijoms bei kitoms įstaigoms. Didžiąją dalį sudarė šie klausimai:

- valstybės / savivaldybių biudžeto ir kitų valstybės / savivaldybių pinigų fondų lėšų naudojimo, finansinių pažeidimų, valstybės / savivaldybių turto disponavimo (21,6 proc.);
- valstybės valdymo (11,5 proc.);
- žemės reformos ir kito nekilnojamojo turto (9 proc.);
- socialiniai būtiniai (9 proc.).

Valstybės kontrolė iš esmės nagrinėja piliečių skundus ir prašymus, kuriuose pateikiama institucijos kompetencijai priskirta informacija. Ši informacija naudojama nustatyti papildomus rizikos veiksnius planuojant auditus.

3.6. TARPTAUTINIS BENDRADARBIAVIMAS

Valstybinis auditas – sparčiai besivystanti viešojo valdymo sritis, kurioje nėra vienareikšmių ir visiems laikams priimtinių atsakymų į gyvenimo keliamus klausimus. Valstybės kontrolė aktyviai

bendradarbiavo su kitomis aukščiausiosiomis audito institucijomis (toliau – AAI), analizavo užsienio kolegų patirtį, mokėsi iš jų pasiekimų ir klaidų, dalijosi sukauptu patyrimu.

Tarptautiniai auditai

2006 m. Valstybės kontrolės atstovas dalyvavo Europos Sąjungos PVM darbo grupės metiniame susitikime, kuriame kartu su kolegomis iš Lenkijos pristatė atlikto paralelinio audito „Europos Sąjungos šalių narių mokesčių administratorių bendradarbiavimas keičiantis informacija PVM srityje“ rezultatus.

EUROSAI VI kongrese (2005 m.) buvo pareikšta iniciatyva pradėti mokesčių lengvatų auditus. Sumažintų PVM tarifų taikymo auditus atlieka Lietuvos, Vokietijos, Kipro, Latvijos, Šveicarijos, Rusijos Federacijos aukščiausiosios audito institucijos. Aukščiausiųjų audito institucijų šia tema atliktų auditų rezultatai bus apibendrinti ir įtraukti į bendrą mokesčių lengvatų audito ataskaitą, pristatomą EUROSAI VII kongrese 2008 metais.

Valstybės kontrolės atstovas dalyvavo ES Struktūrinių fondų paralelinio audito darbo grupės veikloje. Pagal visų darbo grupės narių pateiktus audito rezultatus parengta audito ataskaita, kuri 2006 m. gruodžio 12 d. pristatyta ir patvirtinta AAI vadovų Ryšių palaikymo komitete.

2005 m. vykusio EUROSAI Aplinkos apsaugos audito darbo grupės seminaro metu daugelis Europos aukščiausiųjų audito institucijų išreiškė susidomėjimą paraleliniu tarptautiniu auditu „Natura 2000“ tinklo sukūrimo įgyvendinimas“. Valstybės kontrolė taip pat dalyvavo šiame audite. Audito rezultatai 2006 m. lapkričio mėnesį buvo pristatyti EUROSAI aplinkos apsaugos darbo grupės posėdyje Liuksemburge. Darbo grupės nariai pritarė nuomonei, kad audite dalyvavusios šalys 2007 m. įvyksiančiame EUROSAI aplinkos apsaugos darbo grupės posėdyje turėtų pateikti pažangos ataskaitą apie atlikto audito poveikį savo šalies saugomų teritorijų būklei.

Dalyvavimas INTOSAI ir EUROSAI veikloje

Europos aukščiausiųjų audito institucijų organizacijos (EUROSAI) generalinio sekretoriaus kvietimu valstybės kontrolierė Rasa Budbergytė dalyvavo ARABOSAI ir EUROSAI Valdymo tarybų susitikime (R. Budbergytė – EUROSAI Valdymo tarybos viceprezidentė).

Valstybės kontrolė aktyviai bendradarbiavo INTOSAI komitetuose – Profesinių standartų, Valstybės skolos, Privatizavimo darbo grupėje, taip pat INTOSAI Plėtros iniciatyvos (IDI) mokymo instruktorių darbo grupės veikloje. Be to, Valstybės kontrolės atstovai dalyvavo EUROSAI Kvalifikacijos tobulinimo komiteto ir Aplinkosaugos audito, EUROSAI koordinuojamo mokesčių lengvatų audito, Informacinių technologijų darbo grupių veikloje.

Bendradarbiavimas su Europos Parlamentu, Europos Komisija ir Europos Audito Rūmais

Valstybės kontrolės delegacija kartu su Seimo Audito komiteto pirmininku dalyvavo Europos Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto organizuotame seminare „Biudžeto kontrolės komiteto funkcijų stiprinimas“. Seminare valstybės kontrolierė ir Seimo Audito komiteto pirmininkas pasidalijo savo, kaip aukščiausiosios audito institucijos ir parlamentinio audito komiteto, bendradarbiavimo praktika.

Valstybės kontrolės atstovai dalyvavo Europos Komisijos renginiuose, kurių temos ypač aktualios aukščiausiosios audito institucijos veiklai – viešojo sektoriaus kaupiamoji apskaita, jos modernizavimas, finansų kontrolė, bendradarbiavimas su Europos kovos su sukčiavimu tarnyba (OLAF) ir kitos.

Europos Audito Rūmų narės Irenos Petruškevičienės kvietimu valstybės kontrolierės Rasos Budbergytės vadovaujama Valstybės kontrolės delegacija dalyvavo susitikimuose (diskusijose) Europos Audito Rūmuose audito metodologijos, nuosavų išteklių audito, bendros žemės ūkio politikos audito, struktūrinių fondų audito, informacinių sistemų audito ir kitais klausimais.

Valstybės kontrolėje lankėsi Europos Audito Rūmų pirmininkas dr. Hubertas Vėberis (Hubert Weber) ir Audito Rūmų narė Irena Petruškevičienė. Susitikime su valstybės kontroliere Rasa Budbergyte buvo aptartos šios temos: EAR ir VK bendradarbiavimas, išorės audito vaidmuo atskaitingumo už Europos Bendrijos finansus sistemoje. Vizito metu svečiai susitiko su Seimo Pirmininku Viktoru Muntianu ir aptarė aukščiausiosios audito institucijos bendradarbiavimo su parlamentu bei parlamentinės kontrolės vaidmens, užtikrinant efektyvų ES lėšų panaudojimą, klausimus.

Dvišalių ir daugiašalių santykių plėtojimas su įvairių pasaulio šalių AAI

Valstybės kontrolė, toliau plėtodama dvišalius santykius su Moldovos Respublikos sąskaitų rūmais, pasirašė bendradarbiavimo sutartį.

Vykdamas EUROSAI Informacinių technologijų darbo grupės projektą „Informacinių technologijų valdymo savianalizė aukščiausiose audito institucijose“, Valstybės kontrolės atstovas Ukrainos sąskaitų rūmuose vadovavo šios institucijos informacinių sistemų savianalizės seminarui.

Bendradarbiavimas su SIGMA

SIGMA – ES Paramos organizacija Centrinės ir Rytų Europos šalims tobulinant valdymą ir administravimą, kuri teikia intelektinę paramą, konsultuoja, organizuoja renginius. Šios organizacijos ekspertai Valstybės kontrolės prašymu 2005–2006 m. atliko Valstybės kontrolės veiklos vertinimą ir pristatė vertinimo ataskaitą institucijos darbuotojams, Seimui, Prezidentūrai ir kitoms suinteresuotoms šalims.

SIGMA iniciatyva Slovakijos ir Vengrijos AAI atstovams buvo surengti dalijimosi patirtimi seminarai SAPARD sertifikavimo klausimais, kuriuose Valstybės kontrolės specialistai dalyvavo kaip konsultantai.

Tarptautinių renginių organizavimas

Surengtas Audito metodikos darbo grupės praktinis seminaras „Audito kokybės gairių ir kokybės užtikrinimo įgyvendinimas“ naujųjų ES valstybių narių aukščiausiųjų audito institucijų atstovams. Seminaro koordinatoriai – SIGMA, Europos Audito Rūmai ir Ryšių palaikymo komiteto Audito kokybės ekspertų grupė.

Surengtas Estijos, Latvijos ir Lietuvos aukščiausiųjų audito institucijų, parlamentų audito komitetų ir finansų ministerijų atstovų susitikimas, kuriame taip pat dalyvavo SIGMA/OECD ekspertai, Jungtinės Karalystės nacionalinės audito institucijos atstovai, ES Parlamento Biudžeto kontrolės komiteto vicepirmininkas Herbertas Biošas (Herbert Bösch), Europos Audito Rūmų narė Irena Petruškevičienė.

4. IŠTRAUKA IŠ VALSTYBĖS KONTROLĖS 2006 METŲ FINANSINĖS ATSKAITOMYBĖS

4.1. TURTAS IR ĮSIPAREIGOJIMAI

10 lentelė. Valstybės kontrolės turtas ir įsipareigojimai (tūkst. Lt).

Rodiklis	2005-12-31	2006-12-31
Ilgalaikis materialusis turtas	15 230,1	16 019,7
Ilgalaikis nematerialusis turtas	1 300,6	1 968,3
Atsargos	173,2	217,3
Trumpalaikis turtas	1 202,9	1 205,4
Pinigai	6,8	33,8
Gautinos lėšos (debetinis įsiskolinimas)	168,6	24,2*
Ilgalaikio turto nusidėvėjimas	6 146,8	6 585,3
Ilgalaikio turto fondas	10 383,9	11 402,7
Trumpalaikio turto fondas	1 202,9	1 205,4
Kiti fondai	42,5	34,8
Mokėtinos lėšos (kreditinis įsiskolinimas)	177,0	74,2**

* Pagrindinę debetinio įsiskolinimo sumą (24,2 tūkst. Lt) sudaro 2006 m. pabaigoje pagal sutartis ir išankstinio mokėjimo sąskaitas sumokėti avansai už prekes ir paslaugas.

** Kreditinis įsiskolinimas (74,2 tūkst. Lt) susidarė už prekes ir paslaugas. Iš jų 59,7 tūkst. Lt įsiskolinimas už mokymo paslaugas, už kurias mokėjimai bus atlikti tada, kai Europos socialinio fondo agentūra per 30 dienų patvirtins šias išlaidas tinkamomis. Įsiskolinimas už kitas prekes ir paslaugas apmokėtas 2007 m. sausio mėnesį.

4.2. PATVIRTINTŲ ASIGNAVIMŲ PANAUDOJIMAS

11 lentelė. Valstybės kontrolei patvirtintų asignavimų panaudojimas (tūkst. Lt).

	2006 metai	
	Asignavimų planas, įskaitant patikslinimus	Panaudota asignavimų (kasinės išlaidos)
Iš viso asignavimų išlaidoms	20 900,8	20 711,0
iš jų:		
darbo užmokesčiui pinigais	13 986,1	13 984,5
socialinio draudimo įmokoms	4 336,2	4 329,1
prekėms ir paslaugoms	2 524,5	2 362,5
socialinėms išmokoms	54,0	34,9
Iš viso asignavimų turtui įsigyti	1 275,0	1 212,5
iš jų:		
statybai (pastatai ir statiniai)	500,0	463,9
ilgalaikiam turtui įsigyti	775,0	748,6*
Iš viso asignavimų	22 175,8	21 923,5

*Specialiosios PHARE programos (bendrojo finansavimo lėšos) iš 2005 m. likusios nepanaudotos 228,0 tūkst. Lt sąmatos lėšos buvo naudojamos investiciniam 2005–2006 m. projektui „Valstybės kontrolės praktinių *acquis* įgyvendinimo gebėjimų stiprinimas” vykdyti.

Valstybės kontrolierė

Rasa Budbergytė

Valstybės kontrolės 2006 metų veiklos
ataskaitos I priedas



auditas
apskaita
konsultacijos

Kaivarijų g. 98
LT-08211 Vilnius
Įm. kodas 123953838

tel: (8-5) 263 87 20,
faks: (8-5) 263 87 21
el. paštas: provisus@provisus.lt
www.provisus.lt

AUDITORIAUS IŠVADA

Lietuvos Respublikos Seimui

1. Mes atlikome čia pildėjamų Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės 2006 metų finansinės atskaitomybės, planų ir sąmatų įvykdymo ataskaitų bei aiškinamojo rašto (toliau – finansinės ataskaitos) auditą ir 2006 m. veiklos ataskaitos patikrinimą. Valstybės kontrolės finansinės ataskaitos yra parengtos pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą. Už šias finansines ataskaitas ir veiklos ataskaitą yra atsakinga Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės vadovybė. Mūsų pareiga, remiantis atliktu auditu, pareikšti savo nuomonę apie šias finansines ataskaitas ir įvertinti ar veiklos ataskaitoje pateikti duomenys atitinka finansinės atskaitomybės duomenis.
2. Auditą mes atlikome pagal Nacionalinius audito standartus. Šie Standartai reikalauja, jog mes taip planuotume ir atliktume auditą, kad gautume pakankamą pagrindą tvirtinti, jog finansinėse ataskaitose nėra reikšmingų informacijos iškraipymų. Audito metu testais buvo iširti įrodymai, patvirtinantys finansinių ataskaitų sumas ir atskleidimus. Audito metu buvo įvertinti taikyti apskaitos principai bei vadovybės atlikti reikšmingi įvertinimai, taip pat bendras finansinių ataskaitų pateikimas. Mūsų darbas veiklos ataskaitos atžvilgiu apsiribojė patikrinimu, ar jame pateikti duomenys atitinka finansinių ataskaitų duomenis ir neapėmė vadovybės vertinimų, veiklos planų ir prognozių tikrinimo. Mes tikime, kad atliktas auditas suteikia pakankamą pagrindą mūsų nuomonei.
3. Mūsų nuomone, finansinės ataskaitos visais reikšmingais atžvilgiais tikrai ir teisingai parodo Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės 2006 m. gruodžio 31 d. finansinę būklę ir yra parengtos pagal Lietuvos Respublikoje galiojančius teisės aktus, reglamentuojančius buhalterinę apskaitą ir finansinių ataskaitų sudarymą.
4. Lietuvos Respublikos Valstybės kontrolės 2006 metų veiklos ataskaitoje nepasibėjome jokių reikšmingų neatitiktimų lygiu su audituotomis finansinėmis ataskaitomis.

Vilnius, 2007 m. kovo 08 d.
UAB "Provisus"
Audito įmonės pažymėjimo Nr. 001230

Direktorė – auditorė Elena Jankevičienė
Auditoriaus pažymėjimo Nr. 000097

SIGMA ATASKAITOS SANTRAUKA¹

1.1. Įžanga

1. 2005 metų viduryje Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė (šiuo metu žinoma kaip Lietuvos aukščiausioji audito institucija) paprašė SIGMA bendradarbiauti ir atlikti antrąjį Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės institucijos veiklos vertinimą. Pirmąjį institucijos veiklos vertinimą 2000 metais atliko SIGMA ekspertai iš Danijos aukščiausiosios audito institucijos, Europos Audito Rūmų bei Prancūzijos Cour des Comptes. Institucijos veikla buvo teigiamai įvertinta ir paskatino išsamią plėtros programą, kuri rėmėsi gerai apibrėžto Strateginės plėtros plano (SPP) parengimu. Atstovai iš Jungtinės Karalystės aukščiausiosios audito institucijos ir kitų aukščiausiųjų audito institucijų Švedijoje ir Danijoje teikė pagrindinę techninę pagalbą nuo 2002 m. iki 2005 m. pagal Europos Komisijos PHARE finansuojamą Dvynių programą. Ši programa vyko dviem etapais ir apėmė keturias pagrindines sritis: auditą, organizavimą ir valdymą, informaciją ir komunikaciją. Šios programos rezultatus teigiamai įvertino Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė. SIGMA ekspertams yra visiškai akivaizdu, kad Valstybės kontrolė tinkamai įgyvendino programos veiklos priemones ir gavo naudos stiprindama institucinius gebėjimus. Ekspertai mano, kad Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė yra moderni ir tinkamai atliekanti savo funkcijas aukščiausioji audito institucija (AAI). Ji nebėra tokia, kokia ji buvo pirmojo institucinio veiklos vertinimo metu, t. y. – kontrolės ir tyrimo institucija.

2. Dialogo su SIGMA metu, rengiantis šiam instituciniam veiklos vertinimui, tapo aišku, kad Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė dirba profesionaliai, yra techniškai gerai pasirengusi ir veikia pagal ES standartus, tačiau institucijai reikėjo papildomos motyvacijos ir pasiūlymų, kad ji galėtų ir toliau tobulėti bei vadovautis geros praktikos pavyzdžiais ir standartais. SIGMA specialistų patarimai ir rekomendacijos buvo reikalingos, kad būtų daugiau dėmesio skirta toliau tobulinant finansinio ir veiklos audito kokybę ir standartus, taip pat institucijos darbo ir veiklos efektyvumą bei viešąją atskaitomybės sistemą Lietuvoje. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės vaidmuo užtikrinant bei teikiant informaciją visuomenei ir Seimui dėl to, ar Vyriausybė gerai ir sąžiningai valdo valstybės išteklius, efektyviai vadovauja programoms, yra be galo svarbus.

¹ Šis dokumentas parengtas naudojant Europos Sąjungos finansinę paramą. Šiame dokumente pateiktas tik jo autorių požiūris, kuris jokių būdu neatspindi Europos Sąjungos nuomonės ir nebūtinai atspindi EBPO ir jos valstybių narių bei valstybių, SIGMA programos paramos gavėjų, nuomonę.

1.2. Institucijos veiklos vertinimo tikslai

3. Pagrindinis tikslas buvo padėti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolei priimti tinkamus sprendimus dėl tolimesnio institucijos darbo ir veiklos. Buvo siekiama, kad ši institucija atitiktų jai keliamus tikslus ir užtikrintų viešojo sektoriaus atskaitingumą, teikdama aukštos kokybės audito ataskaitas ir kitus dokumentus ir stengdamasi užtikrinti geresnį ir taupesnį viešųjų paslaugų teikimą.

1.3. Veiklos vertinimo rezultatų apžvalga

4. Pagrindiniai veiklos vertinimo rezultatai yra šie:

- Nuo 2000 metų, kai buvo atliktas paskutinis institucijos veiklos vertinimas, Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė diegė modernų ir efektyvų požiūrį į auditą finansinio ir veiklos audito srityse.

- Esamas teisinis pagrindas buvo tinkamas šios institucijos plėtros ir pereinamuoju laikotarpiu, tačiau reikia naujo teisinio dokumento, kuriuo būtų siekiama sustiprinti ir užtikrinti Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės ir valstybės kontrolieriaus nepriklausomumą šiose pagrindinėse srityse: finansų ir veiklos, ES audito, pailginti generalinio auditoriaus kadenciją be galimybės pratęsti, būtinas efektyvesnis bei išsamesnis mandatas viešųjų subjektų finansinio audito srityje. Valstybės kontrolieriaus ir valstybės kontrolieriaus pavaduotojų funkcijos turi būti aiškiau apibrėžtos, tarp jų ir tos, kurios reglamentuotų valstybės kontrolieriaus tvirtinamas ir pasirašomas Valstybės kontrolės ataskaitas.

- Pagirtina yra Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės pažanga, siekiant pritaikyti modernias ir profesionalias finansinio audito praktikas, ypač suvokiant, kad anksčiau viešąjį atskaitingumą Lietuvoje veikė politiniai apribojimai ir griežtas reglamentavimas. Visi Valstybės kontrolės darbuotojai, o ypač dalyvavę bandomuosiuose audituose, nusipelno būti nuoširdžiai pagirti už jų puikų darbą diegiant pokyčius, tačiau šiai institucijai kyla tikras iššūkis mokytis iš šios patirties ir vystyti gebėjimus, kad taptų pirmaujančia viešajame sektoriuje. Reiktų paminėti keletą apribojimų, kurie daro įtaką institucijos nuolatiniam profesiniam tobulėjimui ir efektyvumui, todėl ekspertai pateikė keletą rekomendacijų, kaip būtų galima lengviau išspręsti problemas, darančias įtaką finansinio audito procesui.

- Vienas iš svarbiausių dalykų, siekiant tobulinti finansinio audito proceso profesionalumą, yra praktinis finansinių auditorių mokymas audito srityje pagal geriausius įmanomus standartus Lietuvoje. Tai reiškia, kad auditoriai turėtų dalyvauti Lietuvos auditorių rūmų

rengiamame sertifikavimo procese. Galbūt reikės pakeisti esamą teisinę bazę siekiant užtikrinti profesionalų Valstybės kontrolės auditorių mokymą.

- Svarbi finansinio audito problema yra susijusi su teisine baze, reglamentuojančia viešojo sektoriaus ataskaitų rengimą. Šiuos teisinius aspektus reikėtų tikslinti, kad viešojo atskaitomybė Seimui ir atliekamų auditų efektyvumas pagerėtų. Ekspertai pabrėžia, kad būsiami teisės aktų pakeitimai turėtų apimti subjekto, kaip atskaitingo ir teikiančio finansines ataskaitas, sąvokos apibrėžimą. Taip pat teisės aktų tobulinimo požiūriu svarbu yra racionaliau suskirstyti audituojamų viešojo sektoriaus subjektų skaičių.

- Ekspertai mano, kad Valstybės kontrolės vykdomo veiklos audito kokybė iš esmės tapo daug geresnė per gana trumpą laiką, taip pat ši institucija greitai pradėjo vykdyti kokybiškus veiklos audito tyrimus.

- Siekti aukštos veiklos audito tyrimų kokybės yra sunki užduotis, todėl ir Valstybės kontrolės praktika yra tobulintina. Ekspertai mano, kad Valstybės kontrolė šiuo metu turėtų ypač atkreipti dėmesį į dvi sritis. Pirma, institucija turėtų didesnę dėmesį skirti rekomendacijoms, o tai sudarys tinkamą pagrindą viešojo valdymo tobulėjimui, efektyvumo ir veiksmingumo tyrimams ateityje. Antra, Valstybės kontrolė turėtų susitelkti ties ataskaitų turiniu, o ypač ties materialiaisiais dalykais, kurie daro įtaką geresniam paslaugų teikimui ir geram valdymui.

- Valstybės kontrolei reikia suvokti, kad ji veikia ne kaip besivystanti, o kaip jau veikianti institucija. Tai iš esmės turės įtakos tolimesnei Valstybės kontrolės strategijai.

- Per kitus penkerius metus daugiausiai strateginio dėmesio turėtų būti skiriama tobulinant audito ataskaitų kokybę, naudą ir įtaką.

- Reikia tobulinti vadovaujančios grandies darbo planus. Reikia pasistengti ir siekti kiek galima labiau sustiprinti visų vadovų, dirbančių Valstybės kontrolėje, gebėjimus ir galimybes. Audito poreikius atitinkantis išteklių valdymas turi būti ir toliau tobulinamas, ypač daug dėmesio turėtų būti skiriama geresnėms išteklių valdymo sistemoms ir darbo laiko apskaitos procedūroms.

- Valstybės kontrolei reikia suvokti IT audito galimybių poreikius bei IKT strategiją ir įdiegti tokią strategiją efektyviai. Biudžeto apribojimai turi būti įveikti siekiant tobulinti šią sritį greitai ir efektyviai.

- Labai svarbu siekti vystyti tvirtus dalykinius santykius su nauju Seimo Audito komitetu. Gera pradžia jau padaryta. Reikia ir toliau siekti, kad šis Komitetas dirbtų veiksmingai. Santykiai tarp Valstybės kontrolės ir Seimo Audito komiteto turi būti ir toliau vystomi bei stiprinami siekiant ir Seimo, ir Valstybės kontrolės nepriklausomumo.

1.4. Pokyčiai Lietuvos Respublikos valstybės kontrolėje

5. Buvo įvertinta Valstybės kontrolės vykdoma veikla, siekiant įgyvendinti 2000 metų SIGMA ekspertų institucinės veiklos įvertinimo rekomendacijas. Strateginis plėtros planas, kuris buvo parengtas padedant SIGMA, naudingai pasitarnavo pokyčių ir plėtros procesuose. Naujoji 2006 metų ir kitos strategijos taip pat padės Valstybės kontrolei siekti geresnių veiklos rezultatų (žr. taip pat 6 dalį). Valstybės kontrolė labai sėkmingai pasinaudojo ES Dvynių projekto priemonėmis. Vienas po kito ėjusių Dvynių projektų veiklos priemonės (su JK nacionalinės audito institucijos ir kitų AAI partneriais) tapo vis efektyvesnės, nes Valstybės kontrolė įgijo nemažai patirties. Aišku, kad Dvynių projektui pasibaigus liko „vystymosi tuštuma“, tačiau ją institucijai pavyksta įveikti be didesnių sunkumų.

6. Lietuvai įstojus į Europos Sąjungą 2004 metų gegužės mėnesį, Valstybės kontrolės ryšiai su kitomis aukščiausiosios audito institucijomis šalyse narėse, Europos Audito Rūmais (ECA) ir kitomis ES institucijomis tapo dažnesni ir įprastiniai. Institucijoje yra gerai išvystytas ir puikiai veikiantis tarptautinių ryšių koordinavimo padalinys. Narystė ES paskatino įplaukas iš įvairių fondų bei „nuosavus išteklius“ ir poreikį užtikrinti, kad tos lėšos būtų paskirstomos skaidriai ir t. t. Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė glaudžiai dirba bei bendradarbiauja su kitomis buvusiomis šalimis kandidatėmis, kad pagerintų audito institucijų veiklą ir procedūras. Valstybės kontrolė šiandien yra tvirta ir gerai motyvuota organizacija. Iki 2005 metų valstybės finansų sistema greitai vystėsi ir Lietuva visai neseniai įdiegė šiuolaikišką viešą vidaus finansų kontrolės ir audito sistemą. Tai reiškia svarų žingsnį viešojo finansų administravimo ir atskaitomybės kontrolės link, o Valstybės kontrolė būtent tokius žingsnius ir skatina.

7. Vykstant naujiems valstybės finansų valdymo sistemos pokyčiams, auga lūkesčiai, kad Valstybės kontrolės vykdomi auditai būtų dar kokybiškesni, o institucija savo audito rekomendacijomis ir komentarais sugebėtų užtikrinti visoms suinteresuotoms pusėms tinkamą valstybės atskaitingumo sistemą. Dar vienas svarbus žingsnis stiprinant valstybinio audito sektoriaus atskaitingumo sistemą buvo padarytas 2005 metais, kai buvo įkurtas atskiras Seimo Audito komitetas, kuris nagrinėja Valstybės kontrolės veiklą ir jos teikiamas ataskaitas.

1.5. Institucijos veiklos vertinimo pagrindas

8. 2005 metų viduryje Lietuvos Respublikos valstybės kontrolieriaus prašymu SIGMA pradėjo institucijos vertinimą ir pažvelgė į sritis, kur būtų reikalinga atlikti tam tikrus pokyčius, kad institucija galėtų į juos atsižvelgti, jei sutiktų su ekspertų pastebėjimais. Tai buvo įtraukta į kitą

Valstybės kontrolės Valstybinio audito strategiją 2006–2010 m. Valstybės kontrolierius taip pat paprašė pagalbos peržvelgiant ir vertinant teisinę bazę siekiant, kad finansinio ir veiklos nepriklausomumo klausimai bei svaresnis jų vaidmuo vietos valdžios audito sistemoje būtų išsamiai aptariami ir įvertinti.

9. SIGMA vertinimas prasidėjo nuo išsamių diskusijų dėl teisinio konstitucinio Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės pagrindo; taip pat buvo trumpai įvertinta, kaip institucija įgyvendino SIGMA vertinimo rekomendacijas, pateiktas 2000 metais. Vėliau ekspertai analizavo pagrindinius Valstybės kontrolės iššūkius, kuriuos institucija patirs ateityje. Tai buvo daroma dviejų misijų metu, kurios truko po vieną savaitę, 2005 metų lapkričio ir gruodžio mėnesiais. Šioje išsamioje ataskaitoje aptartos ir pateiktos rekomendacijos, atskleidžiančios Valstybės kontrolei keliamus iššūkius ir galimybes, kad institucija juos įvertintų ir surastų sau tinkamus sprendimus, atitinkančius esamą situaciją ir poreikius Lietuvoje.

10. SIGMA pasitelkė labai patyrusius auditorius iš Danijos, Airijos, Škotijos ir Vokietijos². Jie dirbo vykdydami užduotis bei vadovaujami SIGMA vyriausiojo patarėjo Nick Treen. Be darbo pačioje institucijoje, prieš ir po misijų Valstybės kontrolėje ekspertai rengė susitikimus EBPO Paryžiuje, skirtus planuoti ir atsiskaityti už atliktą darbą. Šios ataskaitos rezultatai yra pateikiami atskirame dokumente – ekspertų išsamioje ataskaitoje. Ataskaitoje Valstybės kontrolės dėmesiui pateikti komentarai ir rekomendacijos, kurios remiasi ekspertų patirtimi, analize ir žiniomis bei išsamiomis diskusijomis su lietuvių kolegomis.

1.6. Kriterijai ir metodai

11. SIGMA ir ekspertai vadovavosi INTOSAI (Tarptautinė aukščiausiųjų audito institucijų organizacija) audito standartais ir jų taikymo gairėmis, kaip kriterijais Valstybės kontrolės institucijos veiklos vertinimo metu. Be to, finansinio audito vertinimui buvo pasitelkiami Tarptautinės buhalterijų federacijos (TBF³) nustatyti standartai ir gairės. Suvokiant Valstybės kontrolės esamus institucinius pokyčius, buvo remiamasi viešojo sektoriaus „geros praktikos“ pavyzdžiais – ypač naudojamais Europos Sąjungoje ir rekomenduotais ES aukščiausiųjų audito institucijų vadovų ryšių palaikymo komiteto. Veiklos vertinimas rėmėsi dokumentų vertinimu ir pokalbiais su audito institucijos darbuotojais visais lygmenimis, taip pat išsamiais susitikimais su Valstybės kontrolės vadovais. Buvo nagrinėjami tiek finansinio, tiek veiklos audito planavimo

² .Išorės ekspertų komanda: Andrew Anderson, Škotija, Colm Dunne, Airija, Jens Risbjerg, Danija, dr. Detlev Sparberg, Vokietija ir NATO, Nick Treen, SIGMA AAI ekspertas bei išorės ekspertų komandos vadovas; Tara McAndrew ir Mimi Bessarar, SIGMA projektų padėjėjos.

³ .<http://www.ifac.org>

dokumentų pavyzdžiai, vidaus veiklos dokumentai bei ataskaitos, siekiant geriau suvokti esamo audito darbo kokybę. Ekspertai taip pat susitiko ir kalbėjosi su pagrindinėmis suinteresuotomis šalimis – atstovais iš Seimo Audito komiteto, kurie nagrinėja Valstybės kontrolės ataskaitas, ir vyresniaisiais pareigūnais iš Finansų ministerijos, atstovais iš kitų ministerijų, siekdami geriau suvokti audituojamojo subjekto, kliento požiūrį. Ekspertai taip pat dalyvavo susitikimuose su ministerijų vidaus audito padalinių atstovais, jiems labai naudingos buvo diskusijos su Finansų ministerijos Finansų kontrolės metodologijos departamento (Centrinio harmonizavimo padalinio) atstovais. Nevalstybinio audito atstovų patirtis Lietuvoje taip pat buvo geras patarimų ir informacijos šaltinis SIGMA ekspertams.

12. Akivaizdu, kad Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė reikšmingai pažengė modernios ir efektyvios aukščiausiosios audito institucijos kūrimo link per gana trumpą laiką. Ekspertai suvokia, kad Lietuvos viešasis sektorius iš esmės vis dar patiria didelių pokyčių, nes šalis tapo ES nare, ir kad daugelis tų pokyčių lems Valstybės kontrolės darbą. Todėl galbūt dabar yra palankiausias metas toliau įgyvendinti pokyčius audito planavimo bei vykdymo srityje. Toks indėlis ateityje atsipirks visoms suinteresuotoms pusėms. Siekiant šių dalykų, reikės iš esmės permąstyti prioritetus, požiūrį į auditą, tinkamus išteklius, asignavimus, reikės laiko, kol viskas nusistovės, Seimo paramos ir pritarimo gerinant Valstybės kontrolės veiklą ir viešąjį atskaitingumą, kad tai atitiktų geriausius Europos ir tarptautinius standartus bei praktiką. Ekspertai, įvertindami Valstybės kontrolės pajėgumus bei kompetencijas, mano, kad tai yra labai realus siekis.

13. Rengiant vertinimo ataskaitą, buvo panaudotos ataskaitos derinimo su ekspertais procedūros, ataskaitai pristatyti rengiamos išsamios baigiamosios konferencijos. Ekspertai ypač dėkoja už teigiamą ir profesionalų bendradarbiavimą, komentarus, pasiūlymus ir diskusijas, gautas iš Valstybės kontrolės ekspertų ir iš išorės suinteresuotų šalių, kurios dalyvavo vertinant institucijos veiklą. Atsakomybę dėl šioje ataskaitoje paminėtų neįgyvendinamų ar netobulų rekomendacijų prisiima SIGMA ekspertai.

1.7. Padėka

14. SIGMA ir ekspertai nuoširdžiai dėkoja Lietuvos Respublikos valstybės kontrolės darbuotojams, kurių indėlis vertinant institucijos veiklą buvo aktyvus bei profesionalus – valstybės kontrolierei Rasai Budbergytei, dviem valstybės kontrolieriaus pavaduotojams: Viktorui Švedui ir Arūnui Juozulynui, Valstybės kontrolės departamentų direktoriams, vyriausiesiems auditoriams ir visiems darbuotojams. Mes esame ypač dėkingi žmonėms, daug prisidėjusiems organizuojant ekspertų darbą – Tarptautinių ryšių departamento direktorei Dainorai Venckevičienei ir jos

pavadootojai Aldonai Puteikienei. Jiems SIGMA ekspertai nuoširdžiai dėkoja už jų perteiktas žinias ir pagalbą institucijos veiklos vertinimo metu, pastangas, siekiant, kad šis veiklos vertinimas būtų naudingas. Ekspertai ypač dėkoja Dainorai Venckevičienei už jos indėlį rengiant naujus Valstybės kontrolės įstatymo pasiūlymus. Visi Valstybės kontrolės darbuotojai skyrė SIGMA ekspertams daug laiko ir paskatino įdomias diskusijas institucijos veiklos vertinimo proceso metu. Be jų suteiktos informacijos ir atviro požiūrio aptariant įvairias galimybes bei problemas, šis veiklos vertinimas nebūtų buvęs toks sėkmingas. Mes taip pat nuoširdžiai dėkojame vertėjų žodžiu ir raštu komandai⁴.

NICK TREEN

SIGMA

2006 m. kovo 31 d.

4. Alina Dailidėnaitė (vertėjų grupės vadovė), Almantė Gibaitė ir Natalija Krutkienė.

2006 METAIS ATLIKTŲ AUDITŲ IR IŠVADŲ SĄRAŠAS

Parengtos pateikti Seimui privalomos išvados

Išvada dėl 2005 m. valstybės biudžeto įvykdymo apyskaitos;
Išvada dėl 2005 m. valstybės skolos ataskaitos;
Išvada dėl 2005 m. ataskaitos apie valstybei nuosavybės teise priklausantį turtą;
Išvada dėl 2007 m. valstybės biudžeto projekto.

Veiklos auditų sąrašas

Sistemų auditai

1.	2006-02-13	Kauno ir Klaipėdos savivaldybėms nuosavybės teise priklausančių laisvų negyvenamų pastatų ir patalpų valdymas
2.	2006-05-09	Komunalinių atliekų tvarkymas
3.	2006-05-31	Visuomenės sveikatos priežiūros stiprinimas
4.	2006-06-27	Bendrojo lavinimo mokyklų tinklo pertvarka
5.	2006-06-30	Civilinės atsakomybės už pacientams padarytą žalą privalomojo draudimo įgyvendinimo vertinimas
6.	2006-06-30	Dėl Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Finansų ministerijos bendradarbiavimo su Europos Sąjungos šalių mokesčių administratoriais keičiantis informacija pridėtinės vertės mokesčio srityje
7.	2006-09-29	Geležinkelių transporto sektoriaus reformos įgyvendinimas
8.	2006-09-29	Saugomų teritorijų tinklo „NATURA 2000“ steigimas Lietuvoje
9.	2006-10-31	Nekilnojamojo turto mainai
10.	2006-12-19	Dėl pridėtinės vertės mokesčio lengvatinių tarifų taikymo
11.	2006-12-21	Narkomanijos prevencijos ir pagalbos organizavimas
12.	2006-12-22	Moksleivių nemokamo maitinimo organizavimas
13.	2006-12-29	Valstybinio audito ataskaitoje „Dėl nuosavybės teisių į žemę atkūrimo ir žemės reformos esamos būklės vertinimo rezultatų“ pateiktų valstybinio audito rekomendacijų įgyvendinimas

Programų auditai

1.	2006-05-22	Specialistų rengimo programa
2.	2006-08-01	Specialioji nacionalinė kaimo plėtros programa SAPARD programai įgyvendinti 2000-2006 metais
3.	2006-09-05	Šengeno priemonės programos projektai
4.	2006-09-11	Sveikatos apsaugos ministerijos programos „Sveikatos sistemos plėtra“ vertinimas
5.	2006-09-21	Nacionalinės turizmo plėtros programos vykdymo vertinimas
6.	2006-09-29	Valstybės rezervo materialinių išteklių kaupimas ir tvarkymas
7.	2006-09-29	Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos strateginio planavimo ir vykdomos programos „Parama socialiai pažeidžiamoms gyventojų grupėms ir kita

		ministerijos veikla“ vertinimas
8.	2006-12-29	Kultūros ministerijos strateginio planavimo ir vykdomos programos „Visuomenės informacinis aprūpinimas“ vertinimas
9.	2006-12-29	Valstybės naftos produktų atsargų kaupimas ir tvarkymas

Organizacijų auditai

1.	2006-05-15	Migracijos procesų administravimas (teritorinių policijos įstaigų migracijos tarnybų valdymas ir veiklos organizavimas)
2.	2006-05-31	Investicijų Klaipėdos valstybiniame jūrų uoste vertinimas
3.	2006-07-19	VšĮ Lietuvos nacionalinio radijo ir televizijos finansavimas ir lėšų panaudojimas
4.	2006-11-13	Kalėjimų departamento veikla
5.	2006-12-14	Akcinės bendrovės „Alytaus tekstilė“ gaivinimo plano vykdymas
6.	2006-05-15	Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos akcinėje komunalinių paslaugų bendrovėje atlikto audito pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2006 m. kovo 14 d. nutarimą.

Informacinių sistemų vertinimai

1.	2006-07-13	Lietuvos Respublikos finansų ministerijos bendroji informacinių sistemų kontrolė. Europos Sąjungos struktūrinių fondų ir Europos Sąjungos Sanglaudos fondo informacinės kompiuterizuotos valdymo ir priežiūros sistemos kontrolė
2.	2006-09-12	Valstybinių informacinių sistemų bendroji kontrolė. Valstybinis ir institucinis lygmenys

Rekomendacijų įgyvendinimo vertinimai

1.	2006-12-11	Valstybinio audito ataskaitoje „Dėl Viešųjų pirkimų tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės veiklos efektyvumo vertinimo“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas
2.	2006-12-11	Valstybinio audito ataskaitoje „Dėl gražintų ir gražintinų savininkams namų nuomininkų aprūpinimo būstais programos vykdymo vertinimo rezultatų“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas
3.	2006-12-15	Valstybinio audito ataskaitoje „Valstybės investicijų, paskirstytų 2004–2006 m. programoje, panaudojimas 2004 metais“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas
4.	2006-12-22	Valstybinio audito ataskaitoje „VĮ Lietuvos pašto galimybės didėjančios konkurencijos sąlygomis pagerinti veiklos rezultatus“ pateiktų rekomendacijų įgyvendinimas

Finansinių auditų sąrašas

Ministerijų auditai

1.	2006-04-21	Lietuvos Respublikos ūkio ministerija
2.	2006-04-28	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
3.	2006-05-12	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
4.	2006-05-18	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
5.	2006-05-22	Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija

6.	2006-05-25	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
7.	2006-05-25	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
8.	2006-05-26	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
9.	2006-05-29	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
10.	2006-05-30	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
11.	2006-05-31	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
12.	2006-06-15	Sveikatos apsaugos ministerija

Apskričių viršininkų administracijų auditai

1.	2006-04-19	Marijampolės apskrities viršininko administracija
2.	2006-04-20	Šiaulių apskrities viršininko administracija
3.	2006-04-21	Tauragės apskrities viršininko administracija
4.	2006-04-21	Telšių apskrities viršininko administracija
5.	2006-04-25	Klaipėdos apskrities viršininko administracija
6.	2006-05-02	Panevėžio apskrities viršininko administracija
7.	2006-05-10	Alytaus apskrities viršininko administracija
8.	2006-05-11	Utenos apskrities viršininko administracija
9.	2006-05-15	Kauno apskrities viršininko administracija
10.	2006-05-15	Vilniaus apskrities viršininko administracija

Vyriausybės ir kitų biudžetinių įstaigų auditai

1.	2006-04-07	Valstybinė geležinkelio inspekcija prie Susisiekimo ministerijos
2.	2006-04-10	Lietuvos saugios laivybos administracija
3.	2006-04-13	Nacionalinis M. K. Čiurlionio dailės muziejus
4.	2006-04-19	Lietuvos Respublikos konkurencijos taryba
5.	2006-04-19	Vyriausybinių ryšių centras prie Lietuvos Respublikos valstybės saugumo departamento
6.	2006-04-20	Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba
7.	2006-04-21	Muitinės departamentas prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos
8.	2006-04-21	Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos
9.	2006-04-25	Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnyba prie Vidaus reikalų ministerijos
10.	2006-04-25	Lietuvos dailės muziejus
11.	2006-04-25	Valstybinė kalbos inspekcija
12.	2006-04-27	Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija
13.	2006-04-28	Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centras
14.	2006-05-11	Statistikos departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
15.	2006-05-12	Lietuvos mokslų akademija
16.	2006-05-12	Lietuvos nacionalinis operos ir baleto teatras
17.	2006-05-15	Kultūros paveldo departamentas prie Kultūros ministerijos
18.	2006-05-15	Lietuvos mokslų akademijos biblioteka
19.	2006-05-15	Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka
20.	2006-05-19	Etninės kultūros globos taryba

21.	2006-05-19	Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės
22.	2006-05-19	Nacionalinė vartotojų teisių apsaugos taryba prie Teisingumo ministerijos
23.	2006-05-22	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
24.	2006-05-23	Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos
25.	2006-05-23	Policijos departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
26.	2006-05-30	Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos

Teismų ir teisėsaugos institucijų auditai

1.	2006-04-05	Druskininkų miesto apylinkės teismas
2.	2006-04-05	Raseinių rajono apylinkės teismas
3.	2006-04-06	Kupiškio rajono apylinkės teismas
4.	2006-04-06	Šakių rajono apylinkės teismas
5.	2006-04-06	Varėnos rajono apylinkės teismas
6.	2006-04-07	Akmenės rajono apylinkės teismas
7.	2006-04-07	Biržų rajono apylinkės teismas
8.	2006-04-07	Joniškio rajono apylinkės teismas
9.	2006-04-07	Pakruojo rajono apylinkės teismas
10.	2006-04-07	Panevėžio apygardos administracinis teismas
11.	2006-04-07	Panevėžio apygardos teismas
12.	2006-04-07	Panevėžio miesto apylinkės teismas
13.	2006-04-07	Pasvalio rajono apylinkės teismas
14.	2006-04-07	Radviliškio rajono apylinkės teismas
15.	2006-04-07	Rokiškio rajono apylinkės teismas
16.	2006-04-07	Šiaulių apygardos administracinis teismas
17.	2006-04-07	Šiaulių apygardos teismas
18.	2006-04-07	Šiaulių rajono apylinkės teismas
19.	2006-04-20	Kelmės rajono apylinkės teismas
20.	2006-06-08	Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra

Universitetų auditai

1.	2006-04-13	Lietuvos žemės ūkio universitetas
2.	2006-04-21	Klaipėdos universitetas
3.	2006-04-25	Kauno medicinos universitetas
4.	2006-04-25	Vytauto Didžiojo universitetas
5.	2006-05-02	Vilniaus universitetas
6.	2006-05-15	Kauno technologijos universitetas
7.	2006-05-16	Šiaulių universitetas

Mokslo institutų auditai

1.	2006-04-10	Lietuvos energetikos institutas
2.	2006-04-10	Lietuvos žemės ūkio universiteto Žemės ūkio inžinerijos institutas
3.	2006-04-25	Lietuvos žemdirbystės institutas

4.	2006-04-25	Vilniaus universiteto Onkologijos institutas
5.	2006-05-02	Lietuvos miškų institutas
6.	2006-05-05	Mykolo Romerio universiteto Teismo medicinos institutas
7.	2006-05-10	Kauno technologijos universiteto Maisto institutas
8.	2006-05-15	Lietuvos veterinarijos akademijos Gyvulininkystės institutas
9.	2006-05-15	Vilniaus universiteto Eksperimentinės ir klinikinės medicinos institutas
10.	2006-05-26	Lietuvos istorijos institutas

Valstybės biudžeto savivaldybėms skiriamų dotacijų auditai

1.	2006-05-12	Mažeikių rajono savivaldybė
2.	2006-05-12	Raseinių rajono savivaldybė
3.	2006-05-15	Vilniaus rajono savivaldybė
4.	2006-05-16	Kauno miesto savivaldybė
5.	2006-05-24	Klaipėdos miesto savivaldybė
6.	2006-05-26	Šiaulių miesto savivaldybė
7.	2006-05-26	Vilniaus miesto savivaldybė
8.	2006-05-29	Kauno rajono savivaldybė
9.	2006-05-30	Marijampolės savivaldybė

Europos Sąjungos finansinės paramos privalomieji auditai

1.	2006-02-03	Europos bendrijų iniciatyvos EQUAL paramos valdymo ir kontrolės sistemos vertinimas
2.	2006-02-03	Europos žemės ūkio orientavimo ir garantijų fondo (EŽŪOGF) Garantijų skyriaus 2005 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditas
3.	2006-02-14	Lietuvos Respublikoje sukurtos ES struktūrinių fondų pažeidimų administravimo sistemos vertinimas
4.	2006-02-28	Lietuvos Respublikoje sukurtos Bendrijos iniciatyvos EQUAL pažeidimų administravimo sistemos vertinimas
5.	2006-04-10	Lietuvos Respublikoje sukurtos ES Sanglaudos fondo pažeidimų administravimo sistemos vertinimas
6.	2006-04-27	Specialiosios žemės ūkio ir kaimo plėtros programos (SAPARD) 2005 m. išlaidų ataskaitų patvirtinimo auditas
7.	2006-06-29	Sanglaudos fondo (ISPA) projekto „IXB Transporto koridoriaus rekonstrukcija 2003–2004 m.“ baigiamasis auditas

Ribotos apimties finansiniai auditai

1.	2006-05-16	Valstybinė ligonių kasa prie Sveikatos apsaugos ministerijos
2.	2006-07-01	Dėl valstybės įmonės Seimo leidyklos „Valstybės žinios“
3.	2006-06-30	Dėl Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijoje atlikto audito pagal Lietuvos Respublikos Seimo 2006-04-06 nutarimą